

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΘΕΣΗ (ΕΕ) αριθ. 6/2013 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

ενόψει έκδοσης οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (αναδιатύπωση)

Εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 6 Ιουνίου 2013

(2013/C 179 E/01)

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 78 παράγραφος 2 στοιχείο στ),

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽¹⁾,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών⁽²⁾,

Αποφασίζοντας με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία⁽³⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ορισμένες ουσιαστικές τροποποιήσεις πρέπει να επέλθουν στην οδηγία 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη⁽⁴⁾. Για λόγους σαφήνειας, η οδηγία θα πρέπει να αναδιατυπωθεί.

(2) Η κοινή πολιτική ασύλου, η οποία περιλαμβάνει ένα κοινό ευρωπαϊκό σύστημα για το άσυλο, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του στόχου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προοδευτική εγκαθίδρυση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, ανοικτού σε εκείνους οι οποίοι, αναγκασμένοι από τις περιστάσεις, αναζητούν νομίμως προστασία στην Ένωση. Η εν λόγω πολιτική θα πρέπει να διέπεται από την

αρχή της αλληλεγγύης και της δίκαιης κατανομής των ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών της επιπτώσεων.

(3) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά την ειδική σύνοδο που πραγματοποιήθηκε στο Τάμπερε στις 15 και 16 Οκτωβρίου 1999, συμφώνησε να εργασθεί για τη θέσπιση ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος για το άσυλο, βασιζόμενου στην πλήρη και συνολική εφαρμογή της σύμβασης της Γενεύης, της 28ης Ιουλίου 1951, περί του καθεστώτος των προσφύγων, όπως συμπληρώθηκε με το πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης, της 31ης Ιανουαρίου 1967 (εφεξής «σύμβαση της Γενεύης»), επιβεβαιώνοντας έτσι την αρχή της μη επαναπροώθησης. Η πρώτη φάση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου επιτεύχθηκε με την έκδοση των οικείων νομικών εργαλείων, περιλαμβανομένης της οδηγίας 2003/9/ΕΚ, που προβλέπονται στις Συνθήκες.

(4) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά τη σύνοδό του της 4ης Νοεμβρίου 2004, ενέκρινε το πρόγραμμα της Χάγης, το οποίο όρισε τους προς υλοποίηση στόχους στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης για την περίοδο 2005-2010. Στο πλαίσιο αυτό, το πρόγραμμα της Χάγης κάλεσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ολοκληρώσει την αξιολόγηση των νομικών εργαλείων της πρώτης φάσης και να υποβάλει τα εργαλεία και τα μέτρα της δεύτερης φάσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

(5) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά τη σύνοδό του στις 10-11 Δεκεμβρίου 2009, ενέκρινε το πρόγραμμα της Στοκχόλμης, το οποίο επανέλαβε τη δέσμευσή του στον στόχο της δημιουργίας, έως το 2012, ενός κοινού χώρου προστασίας και αλληλεγγύης, βάσει κοινής διαδικασίας ασύλου και ομοιόμορφου καθεστώτος για τα πρότυπα στα οποία χορηγείται διεθνής προστασία με βάση πρότυπα υψηλής προστασίας καθώς και δίκαιες και αποτελεσματικές διαδικασίες. Το πρόγραμμα της Στοκχόλμης προβλέπει ακόμη ότι είναι σημαντικό να προσφέρεται στα πρόσωπα, ανεξάρτητα από το κράτος μέλος στο οποίο ασκούν αίτηση διεθνούς προστασίας, το ίδιο επίπεδο μεταχείρισης όσον αφορά τις συνθήκες υποδοχής.

⁽¹⁾ ΕΕ C 317 της 23.12.2009, σ. 110, και ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 80.

⁽²⁾ ΕΕ C 79 της 27.3.2010, σ. 58.

⁽³⁾ Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 7ης Μαΐου 2009 (ΕΕ C 212 Ε της 5.8.2010, σ. 348) και θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση της 6ης Ιουνίου 2013. Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της ... (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα) και απόφαση του Συμβουλίου της ...

⁽⁴⁾ ΕΕ L 31 της 6.2.2003, σ. 18.

- (6) Θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι πόροι του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο, ώστε να δοθεί η δέουσα υποστήριξη στις προσπάθειες των κρατών μελών κατά την υλοποίηση των απαιτήσεων που ορίζονται στη δεύτερη φάση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, ιδίως σε εκείνα τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν ειδικές και δυσανάλογες πιέσεις στα συστήματα ασύλου τους, κυρίως λόγω της γεωγραφικής τους θέσης ή της δημογραφικής τους κατάστασης.
- (7) Βάσει των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων που πραγματοποιήθηκαν σχετικά με την υλοποίηση των πράξεων του πρώτου σταδίου, κρίνεται σκόπιμο, κατά το παρόν στάδιο, να επιβεβαιωθούν οι αρχές στις οποίες βασίζεται η οδηγία 2003/9/EK με σκοπό να εξασφαλισθούν βελτιωμένες συνθήκες υποδοχής για τους αιτούντες αιτούντες διεθνή προστασία (εφεξής καλούμενοι «αιτούντες»).
- (8) Για να εξασφαλισθεί η ίση μεταχείριση των αιτούντων στο σύνολο της Ένωσης, η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα στάδια και τους τύπους διαδικασιών που αφορούν τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας, σε όλους τους χώρους και τις εγκαταστάσεις που φιλοξενούν αιτούντες και για όσο διάστημα έχουν τη δυνατότητα παραμονής στο έδαφος των κρατών μελών ως αιτούντες.
- (9) Κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιδιώκουν την επίτευξη πλήρους συμμόρφωσης με τις αρχές του μείζονος συμφέροντος του παιδιού και της ενότητας της οικογένειας, σύμφωνα με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού του 1989 και την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών αντίστοιχα.
- (10) Όσον αφορά τη μεταχείριση των προσώπων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη δεσμεύονται από υποχρεώσεις που απορρέουν από πράξεις διεθνούς δικαίου των οποίων είναι μέρη.
- (11) Είναι σκόπιμο να θεσπισθούν πρότυπα για την υποδοχή των αιτούντων, τα οποία, θα επαρκούν για την εξασφάλιση αξιοπρεπούς επιπέδου και συγκρίσιμων συνθηκών διαβίωσης σε όλα τα κράτη μέλη.
- (12) Η εναρμόνιση των συνθηκών υποδοχής των αιτούντων θα πρέπει να συμβάλλει στον περιορισμό των δευτερογενών μετακινήσεων των αιτούντων, οι οποίες επηρεάζονται από την ανομοιογένεια των συνθηκών υποδοχής τους.
- (13) Για να εξασφαλισθεί η ίση μεταχείριση όλων των αιτούντων διεθνή προστασία και να διασφαλισθεί η συνοχή με το ισχύον ενωσιακό κεκτημένο στον τομέα του ασύλου, ιδίως με την οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας⁽¹⁾, είναι σκόπιμο να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας ώστε να συμπεριλάβει τους αιτούντες επικουρική προστασία.
- (14) Η υποδοχή προσώπων με ειδικές ανάγκες υποδοχής θα πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα των εθνικών αρχών, ώστε να διασφαλίζεται ότι η υποδοχή τους έχει σχεδιασθεί ειδικά με σκοπό την κάλυψη των ειδικών αναγκών υποδοχής.
- (15) Η κράτηση των αιτούντων θα πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τη βασική αρχή ότι ένα πρόσωπο δεν θα πρέπει να κρατείται απλώς και μόνον επειδή επιζητεί διεθνή προστασία, ιδίως σύμφωνα με τις διεθνείς νομικές υποχρεώσεις των κρατών μελών και το άρθρο 31 της σύμβασης της Γενεύης. Η κράτηση αιτούντων θα πρέπει να είναι δυνατή μόνον σε σαφώς καθορισμένες, εξαιρετικές περιστάσεις οι οποίες προβλέπονται στην παρούσα οδηγία και να διέπεται από την αρχή της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας όσον αφορά τόσο τον τρόπο όσο και τον σκοπό της εν λόγω κράτησης. Σε περίπτωση που ένας αιτών τελεί υπό κράτηση, ο αιτών θα πρέπει να έχει αποτελεσματική πρόσβαση στις αναγκαίες διαδικαστικές εγγυήσεις, όπως το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον εθνικής δικαστικής αρχής.
- (16) Όσον αφορά τις διοικητικές διαδικασίες που συνδέονται με τους λόγους κράτησης, η έννοια της «δέουσας επιμέλειας» τουλάχιστον υποχρεώνει τα κράτη μέλη να λάβουν συγκεκριμένα και ουσιαστικά μέτρα για να εξασφαλιστεί ότι ο χρόνος που απαιτείται για την επαλήθευση των λόγων κράτησης είναι όσο το δυνατόν συντομότερος και ότι υπάρχει πραγματική προοπτική η εξακρίβωση αυτή να μπορεί να γίνει με επιτυχία το συντομότερο δυνατόν. Ο χρόνος κράτησης δεν πρέπει να υπερβαίνει τον χρόνο που εύλογα απαιτείται για την ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών.
- (17) Οι λόγοι κράτησης που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία δεν θίγουν άλλους λόγους κράτησης, συμπεριλαμβανομένων των λόγων κράτησης στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών, που ισχύουν βάσει του εθνικού δικαίου και οι οποίοι δεν σχετίζονται με την αίτηση υπηκόου τρίτης χώρας ή ανιθαγενούς για διεθνή προστασία.
- (18) Οι αιτούντες που τελούν υπό κράτηση θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με πλήρη σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και η υποδοχή τους θα πρέπει να έχει σχεδιασθεί ειδικά με σκοπό την κάλυψη των αναγκών που οφείλονται στην κατάσταση αυτή. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνούν για την εφαρμογή του άρθρου 37 της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών του 1989 για τα δικαιώματα του παιδιού.

(¹) EE L 337, 20.12.2011, σ. 9.

- (19) Σε ορισμένες περιπτώσεις ενδέχεται να μην είναι στην πράξη εφικτό να διασφαλισθούν αμέσως ορισμένες εγγυήσεις υποδοχής κατά την κράτηση, παραδείγματος χάρι λόγω της γεωγραφικής θέσης ή της συγκεκριμένης διάρθρωσης της εγκατάστασής κράτησης. Ωστόσο, κάθε παρέκκλιση από τις εν λόγω εγγυήσεις θα πρέπει να είναι προσωρινή και θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνο στις περιπτώσεις που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία. Οι παρεκκλίσεις θα πρέπει να εφαρμόζονται μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις και θα πρέπει να είναι δεόντως αιτιολογημένες, λαμβανομένων υπόψη των εκάστοτε περιστάσεων, καθώς και του επιπέδου σοβαρότητας της εφαρμοζόμενης παρέκκλισης, της διάρκειάς της και των επιπτώσεών της για τον ενδιαφερόμενο αιτούντα.
- (20) Προκειμένου να εξασφαλίζεται καλύτερα η σωματική και ψυχολογική ακεραιότητα των αιτούντων, η κράτηση θα πρέπει να αποτελεί μέτρο έσχατης ανάγκης και μπορεί να εφαρμόζεται μόνον εφόσον έχουν δεόντως εξεταστεί όλα τα μη στερητηκά της ελευθερίας εναλλακτικά μέτρα. Κάθε εναλλακτικό μέτρο κράτησης πρέπει να σέβεται τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα των αιτούντων.
- (21) Προκειμένου να διασφαλίζεται η τήρηση των διαδικαστικών εγγυήσεων που συνίστανται στην παροχή της δυνατότητας επικοινωνίας με οργανώσεις ή ομάδες προσώπων που παρέχουν νομική συνδρομή, θα πρέπει να παρέχεται πληροφόρηση στις εν λόγω οργανώσεις και ομάδες προσώπων.
- (22) Κατά τη λήψη απόφασης σχετικά με τις ρυθμίσεις στέγασης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν δεόντως υπόψη το ύψιστο συμφέρον του παιδιού, καθώς και τις ιδιαίτερες συνθήκες οποιουδήποτε αιτούντος εξαρτάται από μέλη της οικογένειας ή άλλους στενούς συγγενείς, όπως ανήλικα άγαμα αδέρφια ευρισκόμενα ήδη στο κράτος μέλος.
- (23) Προκειμένου να ενισχυθεί η ανεξαρτησία των αιτούντων και να περιοριστούν οι μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ κρατών μελών, είναι ουσιαστικής σημασίας να θεσπιστούν σαφείς κανόνες σχετικά με την πρόσβαση των αιτούντων στην αγορά εργασίας.
- (24) Προκειμένου να διασφαλισθεί ότι η υλική συνδρομή που παρέχεται στους αιτούντες συνάδει με τις αρχές της παρούσας οδηγίας, είναι ανάγκη να καθοριστούν τα κράτη μέλη το επίπεδο της συνδρομής αυτής με βάση αντίστοιχες αναφορές. Αυτό δεν συνεπάγεται ότι το ποσό που παρέχεται θα πρέπει να είναι το ίδιο με αυτό που παρέχεται για τους υπηκόους. Τα κράτη μέλη μπορούν να παρέχουν λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση σε αιτούντες από εκείνη που παρέχεται σε υπηκόους, όπως προσδιορίζεται στην παρούσα οδηγία.
- (25) Θα πρέπει να περισταλεί η δυνατότητα κατάχρησης του συστήματος υποδοχής με τον καθορισμό των περιστάσεων κατά τις οποίες οι υλικές συνθήκες υποδοχής των αιτούντων ενδέχεται να περιοριστούν ή να ανακληθούν, διασφαλίζοντας παράλληλα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης για όλους τους αιτούντες.
- (26) Θα πρέπει να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα των εθνικών συστημάτων υποδοχής και της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών σε θέματα υποδοχής των αιτούντων.
- (27) Θα πρέπει να ενθαρρύνεται ο κατάλληλος συντονισμός μεταξύ των αρμόδιων αρχών όσον αφορά την υποδοχή των αιτούντων και οι αρμονικές σχέσεις μεταξύ των τοπικών κοινωνιών και των κέντρων φιλοξενίας.
- (28) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ ευνοϊκότερες διατάξεις για τους υπηκόους τρίτων χωρών και τους ανιθαγενείς που ζητούν διεθνή προστασία από ένα κράτος μέλος.
- (29) Βάσει της ίδιας λογικής, τα κράτη μέλη καλούνται επίσης να εφαρμόζουν τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας κατά τις διαδικασίες εξέτασης των αιτήσεων που αφορούν άλλες μορφές προστασίας, εκτός από εκείνες που προβλέπονται από την οδηγία 2011/95/ΕΕ.
- (30) Η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να αξιολογείται ανά τακτά χρονικά διαστήματα.
- (31) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, ήτοι η θέσπιση προτύπων για την υποδοχή των αιτούντων στα κράτη μέλη, δεν είναι δυνατόν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και δύνανται, συνεπώς, λόγω των διαστάσεων και των αποτελεσμάτων της παρούσας οδηγίας, να επιτευχθούν καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση μπορεί να θεσπίσει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, όπως εκτίθεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ). Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως εκτίθεται στο εν λόγω άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του στόχου αυτού.
- (32) Σύμφωνα με την κοινή πολιτική δήλωση των κρατών μελών και της Επιτροπής, της 28ης Σεπτεμβρίου 2011⁽¹⁾, σχετικά με τα επεξηγηματικά έγγραφα, τα κράτη μέλη έχουν αναλάβει την υποχρέωση να συνοδεύουν, σε αιτιολογημένες περιπτώσεις, την κοινοποίηση των μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο με ένα ή περισσότερα έγγραφα που επεξηγούν τη σχέση ανάμεσα στα συστατικά στοιχεία μιας οδηγίας και στα αντίστοιχα μέρη των νομικών πράξεων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο. Όσον αφορά την παρούσα οδηγία, ο νομοθέτης θεωρεί ότι η διαβίβαση τέτοιων εγγράφων είναι δικαιολογημένη.

⁽¹⁾ ΕΕ C 369, 17.12.2011, σ. 14.

- (33) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 και το άρθρο 4α παράγραφος 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το οποίο προσαρτάται στη ΣΕΕ και στη συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία δεν συμμετέχουν στην έκδοση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύονται από αυτήν ούτε υπόκεινται στην εφαρμογή της.
- (34) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 22 για τη θέση της Δανίας, το οποίο είναι προσαρτημένο στη ΣΕΕ και στη ΣΛΕΕ, η Δανία δεν συμμετέχει στη θέσπιση της παρούσας οδηγίας και, συνεπώς, δεν δεσμεύεται από αυτήν, ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της.
- (35) Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και συνάδει με τις αρχές που αναγνωρίζονται, ιδίως στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα, η παρούσα οδηγία αποβλέπει στη διασφάλιση του πλήρους σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας και στην προώθηση της εφαρμογής των άρθρων 1, 4, 6, 7, 8, 21, 24 και 47 του Χάρτη και πρέπει να εφαρμοσθεί αναλόγως.
- (36) Η υποχρέωση μεταφοράς της παρούσας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο θα πρέπει να περιοριστεί στις διατάξεις που συνιστούν ουσιώδη μεταβολή σε σχέση με την οδηγία 2003/9/ΕΚ. Η υποχρέωση μεταφοράς των διατάξεων που παραμένουν αμετάβλητες προκύπτει ήδη από την εν λόγω οδηγία.
- (37) Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τις υποχρεώσεις των κρατών μελών όσον αφορά τις προθεσμίες μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας 2003/9/ΕΚ που περιέχεται στο παράρτημα II μέρος Β,
- ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΣΚΟΠΟΣ, ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η θέσπιση προτύπων για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία (εφεξής «αιτούντες») στα κράτη μέλη.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

- α) «Αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας»: η αίτηση για διεθνή προστασία, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 στοιχείο η) της οδηγίας 2011/95/ΕΕ·
- β) «Αιτών»: ο υπήκοος τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής ο οποίος έχει ασκήσει αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, επί της οποίας δεν έχει ληφθεί ακόμη οριστική απόφαση·
- γ) «Μέλη της οικογένειας»: υπό την προϋπόθεση ότι η οικογένεια υπήρχε ήδη στη χώρα καταγωγής, τα ακόλουθα μέλη της οικογένειας του αιτούντος που ευρίσκονται στο ίδιο κράτος μέλος σε σχέση με την αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας:

άγαμα ζεύγη κατά τρόπο συγκρίσιμο προς τα έγγαμα, δυνάμει της περί υπηκόων τρίτων χωρών νομοθεσίας του,

— τα ανήλικα τέκνα ζευγαριών που μνημονεύονται στην πρώτη περίπτωση ή τα τέκνα του αιτούντος, υπό την προϋπόθεση ότι είναι άγαμα, χωρίς να έχει σημασία αν γεννήθηκαν εντός ή εκτός γάμου ή αν είναι υιοθετημένα, όπως ορίζεται από το εθνικό δίκαιο,

— ο πατέρας, η μητέρα ή άλλος ενήλικας που έχει την ευθύνη του αιτούντος είτε σύμφωνα με τον νόμο είτε σύμφωνα με την πρακτική του οικείου κράτους μέλους, αν ο εν λόγω αιτών είναι ανήλικος και άγαμος·

δ) «Ανήλικος»: υπήκοος τρίτης χώρας ή ανιθαγενής ηλικίας κάτω των 18 ετών·

ε) «Ασυνόδευτος ανήλικος»: ανήλικος που φτάνει στο έδαφος των κρατών μελών χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικο υπεύθυνο για αυτόν σύμφωνα με τον νόμο ή την πρακτική του οικείου κράτους μέλους και εφόσον κανένας ενήλικος δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλειά του. Ο ορισμός καλύπτει και τον ανήλικο που παύει να συνοδεύεται μετά την εισοδό του στο έδαφος των κρατών μελών·

— ο/η σύζυγος ή ο εκτός γάμου συμβιών με τον αιτούντα στα πλαίσια σταθερής σχέσης, υπό την προϋπόθεση ότι ο νόμος ή η πρακτική του οικείου κράτους μέλους αντιμετωπίζει τα

στ) «Συνθήκες υποδοχής»: η πλήρης δέσμη μέτρων που τα κράτη μέλη εφαρμόζουν προς όφελος των αιτούντων σύμφωνα με την παρούσα οδηγία·

- ζ) «Υλικές συνθήκες υποδοχής»: οι συνθήκες υποδοχής που περιλαμβάνουν την παροχή στέγης, τροφής και ρουχισμού, σε είδος ή υπό μορφή οικονομικού βοηθήματος ή δελτίων, ή συνδυασμό των τριών, καθώς και ένα βοήθημα για τα καθημερινά έξοδα·
- η) «Κράτηση»: ο περιορισμός σε ειδικό χώρο που επιβάλλει ένα κράτος μέλος σε αιτούντα, με αποτέλεσμα τη στέρηση της ελευθερίας κυκλοφορίας του/της·
- θ) «Κέντρο φιλοξενίας»: κάθε χώρος που χρησιμοποιείται για την ομαδική φιλοξενία των αιτούντων·
- ι) «Εκπρόσωπος»: πρόσωπο ή οργάνωση που έχει ορισθεί από τις αρμόδιες αρχές με καθήκον να συνδράμει και να αντιπροσωπεύει ασυνόδευτο ανήλικο σε διαδικασίες που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία, ώστε να διασφαλίζει το μείζον συμφέρον του παιδιού, και να ασκεί νομική ικανότητα για λογαριασμό του οσάκις είναι αναγκαίο. Σε περίπτωση που οργάνωση ορίζεται εκπρόσωπος, ορίζει ένα πρόσωπο υπεύθυνο για να επιτελεί τα καθήκοντα εκπροσώπου όσον αφορά τον ασυνόδευτο ανήλικο, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία·
- ια) «Αιτών με ειδικές ανάγκες υποδοχής»: ευάλωτο πρόσωπο, σύμφωνα με το άρθρο 21, που χρειάζεται ειδικές εγγυήσεις ώστε να απολαύει των δικαιωμάτων και να συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις που προβλέπει η παρούσα οδηγία.

Άρθρο 3

Πεδίο εφαρμογής

1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών και τους ανιθαγενείς που ασκούν αίτηση για παροχή

διεθνούς προστασίας στο έδαφος, περιλαμβανομένων των συνόρων, στα χωρικά ύδατα ή στις ζώνες διέλευσης κράτους μέλους, εφόσον τους επιτρέπεται να παραμείνουν στο έδαφος ως αιτούντες, καθώς και στα μέλη της οικογενείας τους, εφόσον καλύπτονται από αυτήν την αίτηση για παροχή διεθνούς προστασίας σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

2. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση των αιτήσεων χορήγησης διπλωματικού ή εδαφικού ασύλου που υποβάλλονται σε αντιπροσωπίες των κρατών μελών.

3. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση εφαρμογής των διατάξεων της οδηγίας 2001/55/ΕΚ του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2001, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων⁽¹⁾.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας στις διαδικασίες εξέτασης των αιτήσεων παροχής άλλων μορφών προστασίας εκτός από εκείνη που απορρέει από την οδηγία 2011/95/ΕΕ.

Άρθρο 4

Ευνοϊκότερες διατάξεις

Τα κράτη μέλη δύνανται να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ ευνοϊκότερες διατάξεις σχετικά με τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων και άλλων στενών συγγενών του αιτούντος που ευρίσκονται στο ίδιο κράτος μέλος όταν εξαρτώνται από αυτόν ή για ανθρωπιστικούς λόγους, υπό την προϋπόθεση ότι οι διατάξεις αυτές συμβιβάζονται με την παρούσα οδηγία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

Άρθρο 5

Ενημέρωση

1. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν τους αιτούντες, μέσα σε εύλογη προθεσμία η οποία δεν υπερβαίνει τις δεκαπέντε ημέρες από την υποβολή της αίτησης παροχής διεθνούς προστασίας, τουλάχιστον για τις τυχόν παροχές που προβλέπονται και για τις υποχρεώσεις προς τις οποίες πρέπει να συμμορφώνονται σε σχέση με τις συνθήκες υποδοχής.

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι αιτούντες ενημερώνονται για τις οργανώσεις ή τις ομάδες προσώπων που παρέχουν ειδική νομική βοήθεια και για τις οργανώσεις οι οποίες δύνανται να συνδράμουν ή να ενημερώνουν τους αιτούντες για τις υπάρχουσες συνθήκες υποδοχής τους, συμπεριλαμβανομένης της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.

2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η κατά την παράγραφο 1 ενημέρωση παρέχεται γραπτώς και σε γλώσσα που κατανοεί ή ευλό-

γως εικάζεται ότι κατανοεί ο αιτών. Κατά περίπτωση, η ενημέρωση αυτή μπορεί να παρέχεται και προφορικά.

Άρθρο 6

Επίσημα έγγραφα

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι, εντός τριών ημερών από την πρώτη υποβολή αίτησης παροχής διεθνούς προστασίας, χορηγείται στον αιτούντα έγγραφο το οποίο εκδίδεται στο όνομά του/της και το οποίο πιστοποιεί ότι πρόκειται για αιτούντα ή ότι του/της επιτρέπεται να παραμείνει στο έδαφος του κράτους μέλους επί όσο διάστημα εκκρεμεί ή εξετάζεται η αίτησή του/της.

Αν το πρόσωπο αυτό δεν μπορεί να κυκλοφορεί ελεύθερα στο σύνολο ή σε τμήμα του εδάφους του κράτους μέλους, το έγγραφο πιστοποιεί επίσης το γεγονός αυτό.

⁽¹⁾ ΕΕ L 212 της 7.8.2001, σ. 12.

2. Τα κράτη μέλη δύνανται να αποκλείουν την εφαρμογή του παρόντος άρθρου όταν ο αιτών κρατείται και εφόσον διαρκεί η εξέταση αίτησης παροχής διεθνούς προστασίας που έχει ασκηθεί στα σύνορα ή στο πλαίσιο διαδικασίας με την οποία κρίνεται το δικαίωμα του αιτούντος να εισέλθει στο έδαφος κράτους μέλους. Σε ειδικές περιπτώσεις, τα κράτη μέλη δύνανται, καθόσο χρόνο διαρκεί η εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας, να παρέχουν στους αιτούντες άλλα αποδεικτικά ισοδύναμα προς το έγγραφο που αναφέρεται στην παράγραφο 1.

3. Το έγγραφο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν χρειάζεται να πιστοποιεί την ταυτότητα του αιτούντος.

4. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα για να παρέχουν στους αιτούντες το έγγραφο που αναφέρεται στην παράγραφο 1, το οποίο πρέπει να ισχύει καθόσο χρόνο οι αιτούντες επιτρέπεται να παραμείνουν στο έδαφος του συγκεκριμένου κράτους μέλους.

5. Τα κράτη μέλη χορηγούν στους αιτούντες ταξιδιωτικό έγγραφο οσάκις ανακύπτουν σοβαροί ανθρωπιστικοί λόγοι οι οποίοι υπαγορεύουν την παρουσία τους σε άλλο κράτος.

6. Τα κράτη μέλη δεν επιβάλλουν περιττή ή δυσανάλογη υποχρέωση υποβολής επισημών εγγράφων ή άλλες διοικητικές διατυπώσεις στους αιτούντες πριν τους χορηγήσουν τα δικαιώματα τα οποία δικαιούνται δυνάμει της παρούσας οδηγίας, απλώς και μόνον επειδή οι αιτούντες ζητούν να τους παρασχεθεί διεθνής προστασία.

Άρθρο 7

Διαμονή και ελευθερία κυκλοφορίας

1. Οι αιτούντες μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής ή στην περιοχή την οποία τους ορίζει αυτό το κράτος μέλος. Η οριζόμενη περιοχή δεν θίγει την αναπαλλοτρίωτη σφαίρα της ιδιωτικής ζωής και αφήνει αρκετά περιθώρια για την εξασφάλιση της πρόσβασης σε όλα τα πλεονεκτήματα στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν σχετικά με τη διαμονή του αιτούντος, για λόγους δημόσιου συμφέροντος, δημόσιας τάξης ή, όταν είναι αναγκαίο, για την ταχεία επεξεργασία και την αποτελεσματική παρακολούθηση της αίτησής του/της για παροχή διεθνούς προστασίας.

3. Τα κράτη μέλη μπορούν να συνδέουν την παροχή των υλικών συνθηκών υποδοχής με την πραγματική διαμονή των αιτούντων σε

συγκεκριμένο τόπο, τον οποίο καθορίζουν τα κράτη μέλη. Η σχετική απόφαση, η οποία μπορεί να είναι γενικού χαρακτήρα, πρέπει να λαμβάνεται σε ατομική βάση και θεσπίζεται από το εθνικό δίκαιο.

4. Τα κράτη μέλη προβλέπουν τη δυνατότητα να παρέχεται στους αιτούντες προσωρινή άδεια απομάκρυνσης από τον τόπο διαμονής που αναφέρεται στις παραγράφους 2 και 4 ή/και την οριζόμενη περιοχή που αναφέρεται στην παράγραφο 1. Οι αποφάσεις λαμβάνονται σε ατομική, αμερόληπτη και αντικειμενική βάση και πρέπει να αιτιολογούνται όταν είναι απορριπτικές.

Ο αιτών δεν χρειάζεται να ζητεί άδεια προκειμένου να παρουσιασθεί στις αρχές ή να εμφανισθεί ενώπιον δικαστηρίου, εφόσον η παρουσία του είναι αναγκαία.

5. Τα κράτη μέλη ζητούν από τους αιτούντες να γνωστοποιούν στις αρμόδιες αρχές τη διεύθυνσή τους και να τους κοινοποιούν οποιαδήποτε μεταβολή της διεύθυνσης αυτής, το συντομότερο δυνατόν.

Άρθρο 8

Κράτηση

1. Τα κράτη μέλη δεν υποβάλλουν σε κράτηση ένα πρόσωπο απλώς και μόνο διότι είναι αιτών σύμφωνα με την οδηγία .../.../ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της ..., σχετικά με κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (*) (1).

2. Εφόσον κρίνεται αναγκαίο, και κατόπιν ατομικής αξιολόγησης κάθε περίπτωσης, τα κράτη μέλη μπορούν να θέσουν αιτούντα υπό κράτηση, εάν δεν είναι δυνατό να εφαρμοστούν αποτελεσματικά άλλα λιγότερο περιοριστικά εναλλακτικά μέτρα.

3. Ο αιτών μπορεί να υποβληθεί σε κράτηση μόνο:

- α) προκειμένου να διαπιστωθεί ή να επαληθευτεί η ταυτότητα ή η υπηκοότητά του,
- β) προκειμένου να προσδιοριστούν τα στοιχεία εκείνα στα οποία βασίζεται η αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, η απόκτηση των οποίων θα ήταν σε άλλη περίπτωση αδύνατη, ιδίως όταν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής του αιτούντος,

(*) Έγγραφο 8260/13 [οδηγία σχετικά με διαδικασίες ασύλου].

(1) ΕΕ L

- γ) για να αποφασιστεί, στο πλαίσιο διαδικασίας, το δικαίωμα του αιτούντος για είσοδο στο έδαφος,
- δ) όταν κρατείται στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφής δυνάμει της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών ⁽¹⁾, προκειμένου να προετοιμάζεται η επιστροφή και/ή να διεξάγεται η διαδικασία απομάκρυνσης, και το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος είναι σε θέση να τεκμηριώνει βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι το πρόσωπο είχε ήδη την ευκαιρία πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης ασύλου, ότι υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρείται ότι το πρόσωπο ασκεί αίτηση διεθνούς προστασίας, προκειμένου να καθυστερεί απλώς ή να εμποδίζει την εκτέλεση απόφασης επιστροφής,
- ε) όταν απαιτείται για την προστασία της εθνικής ασφάλειας ή της δημόσιας τάξης,
- στ) σύμφωνα με το άρθρο 28 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. .../... του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της ..., για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα ^(*) ⁽²⁾.

Οι λόγοι κράτησης προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο.

4. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε το εθνικό δίκαιο να προβλέπει κανόνες που αφορούν εναλλακτικές της κράτησης λύσεις, όπως η τακτική εμφάνιση ενώπιον των αρχών, η κατάθεση χρηματικής εγγύησης ή η υποχρέωση διαμονής σε υποδεικνυόμενο μέρος.

Άρθρο 9

Εγγυήσεις για κρατούμενους αιτούντες

1. Η κράτηση αιτούντος έχει τη μικρότερη δυνατή διάρκεια και εφαρμόζεται μόνο για όσο διάστημα ισχύουν οι λόγοι που καθορίζονται στο άρθρο 8 παράγραφος 3.

Οι διοικητικές διαδικασίες που συνδέονται με τους λόγους κράτησης που καθορίζονται στο άρθρο 8 παράγραφος 3 εκτελούνται χωρίς περιττές καθυστερήσεις. Καθυστερήσεις των διοικητικών διαδικασιών που δεν μπορούν να αποδοθούν στο αιτούντα δεν δικαιολογούν συνέχιση της κράτησης.

2. Η κράτηση αιτούντος διατάσσεται εγγράφως από τις δικαστικές ή διοικητικές αρχές. Στη διαταγή κράτησης αναφέρονται οι πραγματικοί και νομικοί λόγοι στους οποίους αυτή βασίζεται.

3. Όταν η κράτηση διατάσσεται από διοικητικές αρχές, τα κράτη μέλη προβλέπουν την ταχεία δικαστική επανεξέταση της νομιμότητας της κράτησης αυτεπαγγέλτως και/ή κατόπιν αιτήσεως του αιτούντος. Όταν διεξάγεται αυτεπαγγέλτως, η επανεξέταση αυτή αποφασίζεται το συντομότερο δυνατό μετά την έναρξη της κράτησης. Όταν διεξάγεται κατόπιν αίτησης του αιτούντος, αποφασίζεται το συντομότερο δυνατό μετά την έναρξη της σχετικής διαδικασίας. Προς τούτο, τα κράτη μέλη ορίζουν στο εθνικό δίκαιο το χρονικό διάστημα εντός του οποίου διεξάγεται η αυτεπάγγελτη δικαστική επανεξέταση και/ή η δικαστική επανεξέταση κατόπιν αίτησης του αιτούντος.

Όταν, κατόπιν της δικαστικής επανεξέτασης, η κράτηση θεωρείται παράνομη, ο αιτών αφήνεται αμέσως ελεύθερος.

4. Οι κρατούμενοι αιτούντες ενημερώνονται αμέσως εγγράφως, σε γλώσσα που κατανοούν ή μπορεί ευλόγως να υποτεθεί ότι κατανοούν, για τους λόγους κράτησης και τις διαδικασίες που προβλέπει το εθνικό δίκαιο για την προσβολή της εντολής κράτησης, καθώς και για τη δυνατότητα να ζητούν δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση.

5. Η κράτηση επανεξετάζεται από δικαστική αρχή σε εύλογα χρονικά διαστήματα, αυτεπαγγέλτως και/ή μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου αιτούντος, ιδίως όταν είναι παρατεταμένης διάρκειας, όταν υπάρξουν σχετικές περιστάσεις ή όταν προκύψουν νέα στοιχεία τα οποία ενδέχεται να επηρεάζουν τη νομιμότητα της κράτησης.

6. Σε περιπτώσεις δικαστικής επανεξέτασης της διαταγής κράτησης που προβλέπεται στην παράγραφο 3, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αιτούντες να έχουν πρόσβαση σε δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση. Το ανωτέρω περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την κατάρτιση των αναγκαίων διαδικαστικών εγγράφων και τη συμμετοχή εξ' ονόματος του αιτούντος σε ακροαματική διαδικασία ενώπιον των δικαστικών αρχών.

Δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση παρέχεται από κατάλληλα ειδικευμένο προσωπικό που γίνεται δεκτό ή αναγνωρίζεται βάσει του εθνικού δικαίου και του οποίου τα συμφέροντα δεν συγκρούονται ή δεν θα μπορούσαν να συγκρούονται ενδεχομένως με εκείνα του αιτούντος.

7. Τα κράτη μέλη μπορεί να μεριμνούν επίσης ότι η δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση χορηγούνται:

α) μόνο σε όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους και/ή

β) μόνο μέσω των υπηρεσιών που παρέχονται από νομικούς ή άλλους συμβούλους που καθορίζονται ειδικά από το εθνικό δίκαιο για συνδρομή και εκπροσώπηση των αιτούντων.

⁽¹⁾ ΕΕ L 348, 24.12.2008, σ. 98.

^(*) Έγγραφο 15605/2/12 REV 2 [κανονισμός Δουβλίνου].

⁽²⁾ ΕΕ L

8. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης:

- α) να επιβάλλουν χρηματικά και/ή χρονικά όρια στη δωρεάν παροχή νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης, εφόσον τα όρια αυτά δεν περιορίζουν αυθαιρέτως την πρόσβαση σε νομική συνδρομή και εκπροσώπηση,
- β) να προβλέπουν ότι, όσον αφορά τα τέλη και άλλα έξοδα, η μεταχείριση των αιτούντων δεν θα είναι ευνοϊκότερη από εκείνη που επιφυλάσσεται κατά γενικό κανόνα στους υπηκόους τους σε θέματα σχετικά με τη νομική συνδρομή.

9. Τα κράτη μέλη μπορούν να ζητήσουν να τους επιστραφεί το σύνολο ή μέρος των καταβληθέντων εξόδων εάν και από τη στιγμή που έχει βελτιωθεί σημαντικά η οικονομική κατάσταση του αιτούντος ή εάν η απόφαση καταβολής αυτών των εξόδων είχε ληφθεί με βάση ψευδείς πληροφορίες που είχε δώσει ο αιτών.

10. Οι διαδικασίες πρόσβασης σε νομική συνδρομή και εκπροσώπηση προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο.

Άρθρο 10

Συνθήκες κράτησης

1. Η κράτηση αιτούντων γίνεται, κατά κανόνα, σε ειδικές εγκαταστάσεις κράτησης. Οσάκις κράτος μέλος δεν μπορεί να εξασφαλίσει διαμονή σε ειδική εγκατάσταση κράτησης και είναι υποχρεωμένο να χρησιμοποιεί σωφρονιστικό κατάστημα, ο υπό κράτηση αιτών κρατείται χωριστά από τους κρατούμενους του κοινού δικαίου και ισχύουν οι συνθήκες κράτησης που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία.

Στο μέτρο του δυνατού, οι αιτούντες που τελούν υπό κράτηση κρατούνται χωριστά από άλλους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας.

Όταν δεν είναι δυνατόν αιτούντες να κρατούνται χωριστά από άλλους υπηκόους τρίτων χωρών, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι εφαρμόζονται οι συνθήκες κράτησης που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία

2. Οι αιτούντες που τελούν υπό κράτηση έχουν πρόσβαση σε υπαίθριους χώρους.

3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα πρόσωπα που εκπροσωπούν τον Ύπατο Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (ΥΑΗΕΠ) να έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν και να επισκέπτονται τους αιτούντες σε συνθήκες που σέβονται τα δικαιώματα ιδιωτικού βίου. Τούτη η δυνατότητα ισχύει και για οργανώσεις

που δραστηριοποιούνται στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους για λογαριασμό του ΥΑΗΕΠ, βάσει συμφωνίας με το εν λόγω κράτος μέλος.

4. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε μέλη της οικογένειας, νομικοί σύμβουλοι ή συνήγοροι και πρόσωπα που εκπροσωπούν συναφείς μη κυβερνητικές οργανώσεις που αναγνωρίζονται από το οικείο κράτος μέλος να έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν και να επισκέπτονται τους αιτούντες σε συνθήκες που σέβονται τα δικαιώματα ιδιωτικού βίου. Περιορισμοί στην πρόσβαση στην εγκατάσταση κράτησης μπορεί να επιβληθούν μόνον όταν, δυνάμει του εθνικού δικαίου, είναι αντικειμενικά απαραίτητοι για την ασφάλεια, τη δημόσια τάξη ή τη διοικητική διαχείριση της εγκαταστάσεως κράτησης, εφόσον η εν λόγω πρόσβαση δεν περιορίζεται υπερβολικά ούτε καθίσταται αδύνατη.

5. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αιτούντες που τελούν υπό κράτηση να λαμβάνουν συστηματικά πληροφορίες στις οποίες επεξηγούνται οι κανόνες που εφαρμόζονται στην εγκατάσταση και ορίζονται τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους σε γλώσσα την οποία κατανοούν ή ευλόγως εικάζεται ότι κατανοούν. Τα κράτη μέλη μπορούν να παρεκκλίνουν από την υποχρέωση αυτή σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις και για εύλογη περίοδο η οποία είναι όσο το δυνατόν συντομότερη, όταν ο αιτών κρατείται σε συνοριακό φυλάκιο ή σε ζώνη διέλευσης. Η παρέκκλιση αυτή δεν ισχύει σε περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 43 της οδηγίας .../.../ΕΕ (*).

Άρθρο 11

Κράτηση ευάλωτων ατόμων και αιτούντων με ειδικές ανάγκες υποδοχής

1. Η υγεία, συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγείας, των αιτούντων υπό κράτηση που είναι ευάλωτα άτομα αποτελεί πρωταρχικό μέλημα των εθνικών αρχών.

Σε περίπτωση κράτησης ευάλωτων ατόμων, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τακτική παρακολούθηση και επαρκή υποστήριξη λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη κατάστασή τους, συμπεριλαμβανομένης της υγείας τους.

2. Οι ανήλικοι τίθενται υπό κράτηση μόνο σε έσχατη ανάγκη και εφόσον αποδειχθεί ότι δεν μπορούν να εφαρμοσθούν αποτελεσματικά άλλα εναλλακτικά, λιγότερο περιοριστικά μέτρα. Η εν λόγω κράτηση είναι όσο το δυνατόν συντομότερη και καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την απελευθέρωση των κρατούμενων ανηλίκων και για την τοποθέτησή τους σε κατάλληλα για ανήλικους καταλύματα.

Το μείζον συμφέρον του ανήλικου, όπως καθορίζεται στο άρθρο 23 παράγραφος 2, αποτελεί πρωταρχικό μέλημα για τα κράτη μέλη.

(* Οδηγία που αναφέρεται στο άρθρο 8 [οδηγία σχετικά με διαδικασίες ασύλου].

Σε περίπτωση κράτησης ανηλίκων, έχουν τη δυνατότητα να ασχολούνται με δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, συμπεριλαμβανομένων των παιχνιδιών και των ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων που αρμόζουν στην ηλικία τους.

3. Ασυνόδετοι ανήλικοι κρατούνται μόνο σε εξαιρετικές περιστάσεις. Καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την απελευθέρωση των κρατούμενων ασυνόδευτων ανηλίκων το συντομότερο δυνατόν.

Οι ασυνόδετοι ανήλικοι δεν κρατούνται ποτέ σε σωφρονιστικά καταστήματα.

Στους ασυνόδευτους ανηλίκους παρέχεται κατά το δυνατόν κατάλυμα σε ιδρύματα τα οποία διαθέτουν προσωπικό και εγκαταστάσεις που λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες προσώπων της ηλικίας τους.

Σε περίπτωση κράτησης ασυνόδευτων ανηλίκων, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε αυτοί να στεγάζονται χωριστά από τους ενηλίκους.

4. Στις οικογένειες υπό κράτηση παρέχεται χωριστό κατάλυμα το οποίο εξασφαλίζει επαρκή σεβασμό της ιδιωτικής ζωής.

5. Σε περίπτωση κράτησης αιτουσών γυναικών, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να στεγάζονται χωριστά από τους άντρες αιτούντες, εκτός εάν οι τελευταίοι αποτελούν μέλη οικογενείας και εάν όλοι οι ενδιαφερόμενοι έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους.

Εξαιρέσεις στο πρώτο εδάφιο μπορούν επίσης να ισχύσουν όσον αφορά τη χρήση κοινόχρηστων χώρων που έχουν σχεδιαστεί για ψυχαγωγικές ή κοινωνικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της χορήγησης γευμάτων.

6. Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις και για εύλογο χρονικό διάστημα, το οποίο πρέπει να είναι όσο το δυνατόν συντομότερο, τα κράτη μέλη μπορούν να παρεκκλίνουν από το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 2, από την παράγραφο 4 και από το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 5, όταν ο αιτών κρατείται σε συνοριακό φυλάκιο ή σε ζώνη διέλευσης, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 43 της οδηγίας .../.../ΕΕ (*).

Άρθρο 12

Οικογένειες

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν, στο μέτρο του δυνατού, τα κατάλληλα μέτρα για τη διατήρηση της ενότητας οικογενείας που ευρίσκεται στο έδαφός τους, εάν παρέχεται στους αιτούντες στέγαση από το συγκεκριμένο κράτος μέλος. Τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται με τη συμφωνία του αιτούντος.

Άρθρο 13

Ιατρικές εξετάσεις

Τα κράτη μέλη δύνανται να απαιτούν την υποβολή των αιτούντων σε ιατρικές εξετάσεις για λόγους δημόσιας υγείας.

(*) Οδηγία που αναφέρεται στο άρθρο 8 [οδηγία σχετικά με διαδικασίες ασύλου].

Άρθρο 14

Μαθητεία και εκπαίδευση των ανηλίκων

1. Τα κράτη μέλη παρέχουν στα ανήλικα τέκνα των αιτούντων και στους ανηλίκους αιτούντες πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα, υπό προϋποθέσεις ανάλογες με αυτές που ισχύουν για τους δικούς τους υπηκόους, ενόσω δεν είναι εκτελεστό μέτρο απομάκρυνσης κατ' αυτών των ιδίων ή των γονέων τους. Η εκπαίδευση μπορεί να παρέχεται στα κέντρα φιλοξενίας.

Τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν ότι η πρόσβαση αυτή πρέπει να περιορίζεται στο σύστημα δημόσιας εκπαίδευσης.

Τα κράτη μέλη δεν ανακαλούν το δικαίωμα παρακολούθησης δευτεροβάθμιων σπουδών αποκλειστικά και μόνο λόγω ενηλικίωσης του ανηλίκου.

2. Η πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα δεν πρέπει να καθυστερεί πέραν των τριών μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης παροχής διεθνούς προστασίας από τον ανήλικο ή εξ' ονόματος αυτού.

Προπαρασκευαστικά μαθήματα, συμπεριλαμβανομένων γλωσσικών μαθημάτων, παρέχονται στους ανηλίκους, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, για τη διευκόλυνση της πρόσβασης και συμμετοχής τους στο εκπαιδευτικό σύστημα, όπως εκτίθεται στην παράγραφο 1.

3. Όταν η πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα, όπως εκτίθεται στην παράγραφο 1, είναι αδύνατη λόγω της ειδικής κατάστασης του ανηλίκου, το οικείο κράτος μέλος προσφέρει άλλες εκπαιδευτικές ρυθμίσεις σύμφωνα με το εθνικό του δίκαιο και τις εθνικές πρακτικές.

Άρθρο 15

Απασχόληση

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν στους αιτούντες πρόσβαση στην αγορά εργασίας το αργότερο εννέα μήνες μετά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης διεθνούς προστασίας, εάν δεν έχει ληφθεί πρωτοδικώς απόφαση από την αρμόδια αρχή και η καθυστέρηση δεν μπορεί να αποδοθεί στον αιτούντα.

2. Τα κράτη μέλη αποφασίζουν υπό ποιες προϋποθέσεις επιτρέπεται η πρόσβαση του αιτούντος στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, εξασφαλίζοντας παράλληλα στους αιτούντες ουσιαστική πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Για λόγους σχετικούς με την πολιτική για την αγορά εργασίας, τα κράτη μέλη μπορούν να δίνουν προτεραιότητα στους πολίτες της Ένωσης και στους υπηκόους των κρατών που είναι μέρη της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, καθώς και στους νομίμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών.

3. Η πρόσβαση στην αγορά εργασίας δεν ανακαλείται κατά τη διάρκεια των διαδικασιών προσφυγής, εφόσον η προσφυγή κατά απορριπτικής αποφάσεως με τακτική διαδικασία έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, έως ότου κοινοποιηθεί απορριπτική απόφαση επί της προσφυγής.

Άρθρο 16

Επαγγελματική κατάρτιση

Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν στους αιτούντες πρόσβαση στην επαγγελματική κατάρτιση, ασχέτως του αν έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Η πρόσβαση σε επαγγελματική κατάρτιση που συνδέεται με σύμβαση απασχόλησης εξαρτάται από το κατά πόσον ο αιτών έχει πρόσβαση στην αγορά εργασίας σύμφωνα με το άρθρο 15.

Άρθρο 17

Γενικοί κανόνες για τις υλικές συνθήκες υποδοχής και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν για την παροχή υλικών συνθηκών υποδοχής στους αιτούντες όταν ασκούν αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι υλικές συνθήκες υποδοχής να εξασφαλίζουν στους αιτούντες επαρκές βιοτικό επίπεδο, το οποίο να διασφαλίζει τη συντήρησή τους και να προστατεύει τη σωματική και την ψυχική τους υγεία.

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να επιτυγχάνεται αυτό το βιοτικό επίπεδο στην ειδική περίπτωση των ευάλωτων προσώπων, σύμφωνα με το άρθρο 21, καθώς και στην περίπτωση των προσώπων που τελούν υπό κράτηση.

3. Τα κράτη μέλη δύνανται να εξαρτούν την παροχή του συνόλου ή μέρους των υλικών συνθηκών υποδοχής και της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης από την προϋπόθεση ότι οι αιτούντες δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους που να τους εξασφαλίζουν κατάλληλο βιοτικό επίπεδο από απόψεως υγείας και να καθιστούν δυνατή τη συντήρησή τους.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτούν από τους αιτούντες να καλύπτουν πλήρως ή εν μέρει το κόστος των υλικών συνθηκών υποδοχής και της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης που προβλέπει η παρούσα οδηγία, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 3, όταν οι αιτούντες διαθέτουν επαρκείς πόρους, παραδείγματος χάριν εάν έχουν εργασθεί επί εύλογο χρονικό διάστημα.

Εάν αποκαλυφθεί ότι ο αιτών διαθέτει επαρκείς πόρους για την κάλυψη των υλικών συνθηκών υποδοχής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης καθ'όσο χρόνο καλύπτονταν οι εν λόγω βασικές ανάγκες, τα κράτη μέλη μπορούν να ζητούν την επιστροφή από τον αιτούντα.

5. Όταν τα κράτη μέλη παρέχουν υλικές συνθήκες υποδοχής υπό μορφή οικονομικού βοηθήματος ή δελτίων, το ποσό τους καθορίζεται σύμφωνα με το επίπεδο ή τα επίπεδα που έχει καθορίσει το οικείο κράτος μέλος είτε νομοθετικά είτε στην πράξη για να εξασφαλίζει επαρκές βιοτικό επίπεδο στους υπηκόους του. Τα κράτη μέλη δύνανται να παρέχουν στους αιτούντες λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση από ό,τι στους υπηκόους τους στις περιπτώσεις αυτές, ειδικότερα όταν υλικές συνθήκες υποδοχής παρέχονται εν μέρει σε είδος ή στην περίπτωση που τα εν λόγω επίπεδα, που παρέχονται στους υπηκόους τους, αποσκοπούν στο να τους εξασφαλίσουν βιοτικό επίπεδο υψηλότερο από αυτό που περιγράφεται για τους αιτούντες στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 18

Λεπτομέρειες για τις υλικές συνθήκες υποδοχής

1. Εφόσον η στέγαση παρέχεται σε είδος, θα πρέπει να λαμβάνει μία από τις κατωτέρω μορφές ή να αποτελεί συνδυασμό τους:

α) χώρο που χρησιμοποιείται προς τον σκοπό της στέγασης των αιτούντων κατά τη διάρκεια της εξέτασης αίτησης διεθνούς προστασίας που ασκείται στα σύνορα ή σε ζώνες διέλευσης·

β) κέντρα φιλοξενίας που εξασφαλίζουν κατάλληλο βιοτικό επίπεδο·

γ) ιδιωτικές κατοικίες, διαμερίσματα, ξενοδοχεία ή άλλοι χώροι προσαρμοσμένοι για τη στέγαση αιτούντων.

2. Με την επιφύλαξη οποιωνδήποτε ειδικών όρων κράτησης, όπως ορίζεται στα άρθρα 10 και 11, σχετικά με τη στέγαση που αναφέρεται στα στοιχεία α), β) και γ) της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε:

α) να εξασφαλίζεται στους αιτούντες η προστασία της οικογενειακής τους ζωής·

β) οι αιτούντες να έχουν δυνατότητα επικοινωνίας με συγγενείς, νομικούς συμβούλους ή συνηγόρους, εκπροσώπους του ΥΑΗΕΠ και άλλες σχετικές εθνικές, διεθνείς και μη κυβερνητικές οργανώσεις και φορείς·

γ) Προκειμένου να παρέχεται συνδρομή στους αιτούντες, παρέχεται πρόσβαση στα μέλη της οικογένειας, στους συνηγόρους ή νομικούς συμβούλους, στους εκπροσώπους του ΥΑΗΕΠ και στις σχετικές μη κυβερνητικές οργανώσεις τις οποίες έχει αναγνωρίσει το σχετικό κράτος μέλος. Περιορισμοί στην πρόσβαση αυτή μπορούν να επιβάλλονται μόνο για λόγους που σχετίζονται με την ασφάλεια των χώρων και των αιτούντων.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη ιδιαίτερα ζητήματα σχετικά με το φύλο και την ηλικία, καθώς και την κατάσταση ευάλωτων προσώπων, στην περίπτωση αιτούντων εντός των χώρων και των κέντρων φιλοξενίας που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) και β).

4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή βιαιοπραγιών και της βίας που έχει σχέση με το φύλο, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής κακοποίησης και παρενόχλησης, στους χώρους και τα κέντρα φιλοξενίας που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) και β).

5. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν όσο το δυνατόν περισσότερο ότι οι εξαρτώμενοι ενήλικοι αιτούντες με ειδικές ανάγκες υποδοχής στεγάζονται μαζί με τους στενούς ενήλικες συγγενείς που ευρίσκονται ήδη στο ίδιο κράτος μέλος και που έχουν την ευθύνη αυτών σύμφωνα με τον νόμο ή την πρακτική του οικείου κράτους μέλους.

6. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η μεταφορά αιτούντων από ένα χώρο στέγασης σε άλλο να πραγματοποιείται μόνον όταν είναι αναγκαία. Τα κράτη μέλη παρέχουν στους αιτούντες τη δυνατότητα να ενημερώνουν τους νομικούς τους συμβούλους ή συνηγόρους για τη μεταφορά και για τη νέα τους διεύθυνση.

7. Το προσωπικό που εργάζεται στα κέντρα φιλοξενίας πρέπει να διαθέτει κατάλληλη κατάρτιση και να δεσμεύεται από τους κανόνες εμπιστευτικότητας, όπως προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο, για τις πληροφορίες τις οποίες γνωρίζει εκ της εργασίας του.

8. Τα κράτη μέλη δύνανται να επιτρέπουν στους αιτούντες να συμμετέχουν στη διαχείριση των υλικών μέσων και των άυλων παραμέτρων της ζωής στο κέντρο, μέσω μιας συμβουλευτικής επιτροπής ή ενός αντιπροσωπευτικού συμβουλευτικού οργάνου των διαμενόντων.

9. Σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη μπορούν κατ' εξαίρεση να θεσπίζουν λεπτομέρειες όσον αφορά τις υλικές συνθήκες υποδοχής διαφορετικές από τις προβλεπόμενες στο παρόν άρθρο, για εύλογη χρονική περίοδο η οποία είναι όσο το δυνατόν συντομότερη, όταν:

α) απαιτείται εκτίμηση των ειδικών αναγκών του αιτούντος άσυλο, σύμφωνα με το άρθρο 22,

β) έχουν εξαντληθεί προσωρινά οι συνήθως διαθέσιμες δυνατότητες στέγασης.

Αυτές οι διαφορετικές συνθήκες καλύπτουν σε κάθε περίπτωση τις βασικές ανάγκες.

Άρθρο 19

ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αιτούντες να λαμβάνουν την απαραίτητη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η οποία περιλαμβάνει, τουλάχιστον, τις πρώτες βοήθειες και την αναγκαία θεραπεία ασθενειών και σοβαρών πνευματικών διαταραχών.

2. Τα κράτη μέλη παρέχουν την απαραίτητη ιατρική ή άλλη συνδρομή στους αιτούντες με ειδικές ανάγκες υποδοχής, συμπεριλαμβανομένης, κατά περίπτωση, της κατάλληλης ψυχιατρικής περίθαλψης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ Ή ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΤΩΝ ΥΛΙΚΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

Άρθρο 20

Περιορισμός ή ανάκληση των υλικών συνθηκών υποδοχής

1. Τα κράτη μέλη δύνανται να περιορίζουν ή, σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, να ανακαλούν τις υλικές συνθήκες υποδοχής όταν ο αιτών:

α) εγκαταλείπει τον τόπο διαμονής που έχει καθορίσει η αρμόδια αρχή χωρίς να την ενημερώσει ή, εφόσον απαιτείται, χωρίς άδεια, ή

β) δεν συμμορφούται με υποχρεώσεις δήλωσης στοιχείων ή δεν ανταποκρίνεται σε αιτήσεις παροχής πληροφοριών ή δεν προσέρχεται, στα πλαίσια της διαδικασίας ασύλου, σε προσωπική συνέν-

τευξη εντός εύλογης προθεσμίας που ορίζεται από το εθνικό δίκαιο, ή

γ) έχει υποβάλει μεταγενέστερη αίτηση όπως καθορίζεται στο άρθρο 2 στοιχείο ιζ) της οδηγίας ... (*).

Για τις περιπτώσεις α) και β), όταν ο αιτών εντοπισθεί ή προσέλθει αυτοβούλως στην αρμόδια αρχή, λαμβάνεται δεόντως αιτιολογημένη απόφαση, βασιζόμενη στους λόγους της εξαφάνισης, σχετικά με την ανανέωση της παροχής μερικών ή όλων των υλικών συνθηκών υποδοχής που είχαν αποσυρθεί ή περιορισθεί.

(* Οδηγία που αναφέρεται στο άρθρο 8 [οδηγία σχετικά με διαδικασίες ασύλου].

2. Τα κράτη μέλη δύνανται επίσης να περιορίζουν τις υλικές συνθήκες υποδοχής, όταν διαπιστώνουν ότι ο αιτών, χωρίς δικαιολογημένη αιτία, δεν έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας το συντομότερο ευλόγως δυνατόν, μετά την άφιξη στο εν λόγω κράτος μέλος.

3. Τα κράτη μέλη δύνανται να περιορίζουν ή να αφαιρούν την πρόσβαση στις υλικές συνθήκες υποδοχής, όταν ο αιτών έχει αποκρύψει τους οικονομικούς του πόρους και έχει, κατά συνέπεια, επωφεληθεί με τρόπο αθέμιτο από τις υλικές συνθήκες υποδοχής.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να καθορίζουν τις κυρώσεις που ισχύουν για σοβαρές παραβάσεις των κανόνων των κέντρων φιλοξενίας, καθώς για την επίδειξη ιδιαίτερα βίαιης συμπεριφοράς.

5. Οι αποφάσεις για τον περιορισμό ή την αφαίρεση πρόσβασης στις υλικές συνθήκες υποδοχής ή για κυρώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2, 3 και 4 του παρόντος άρθρου λαμβάνονται σε ατομική, αντικειμενική και αμερόληπτη βάση και πρέπει να αιτιολογούνται. Οι αποφάσεις βασίζονται στην ειδική κατάσταση του συγκεκριμένου προσώπου, ιδίως όσον αφορά τα πρόσωπα τα οποία καλύπτονται από το άρθρο 21, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της αναλογικότητας. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν υπό οποιεσδήποτε συνθήκες την πρόσβαση σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σύμφωνα με το άρθρο 19 και εξασφαλίζουν αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης για όλους τους αιτούντες.

6. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι δεν ανακαλούνται ούτε περιορίζονται οι υλικές συνθήκες υποδοχής πριν ληφθεί απόφαση σύμφωνα με την παράγραφο 5.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΕΥΑΛΩΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Άρθρο 21

Γενική αρχή

Κατά τη μεταφορά της παρούσας οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τους την ειδική κατάσταση των ευάλωτων προσώπων, όπως οι ανήλικοι, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι ηλικιωμένοι, οι εγκυμονούσες, οι μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα παιδιά, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, τα άτομα με σοβαρές ασθένειες, τα άτομα με πνευματικές διαταραχές και τα άτομα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές μορφές ψυχολογικής, φυσικής ή σεξουαλικής βίας, όπως γυναίκες θύματα ακρωτηριασμού των γεννητικών οργάνων.

Άρθρο 22

Αξιολόγηση των ειδικών αναγκών υποδοχής των ευάλωτων προσώπων

1. Για την αποτελεσματική εφαρμογή του άρθρου 21, τα κράτη μέλη εκτιμούν κατά πόσον ο αιτών είναι αιτών με ειδικές ανάγκες υποδοχής. Τα κράτη μέλη αναφέρουν επίσης τη φύση των αναγκών αυτών.

Η εν λόγω εκτίμηση δρομολογείται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος από την άσκηση αίτησης για διεθνή προστασία και μπορεί να εντάσσεται στο πλαίσιο των ισχυουσών εθνικών διαδικασιών. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι εν λόγω ειδικές ανάγκες αντιμετωπίζονται επίσης, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, εάν καταστούν εμφανείς σε μεταγενέστερο στάδιο της διαδικασίας ασύλου.

Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι η υποστήριξη που παρέχεται σε αιτούντες με ειδικές ανάγκες υποδοχής σύμφωνα με την παρούσα οδηγία λαμβάνει υπόψη τις ειδικές ανάγκες υποδοχής τους καθ'

όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου και μεριμνούν για την κατάλληλη παρακολούθηση της κατάστασής τους.

2. Η εκτίμηση που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν χρειάζεται να λαμβάνει τη μορφή διοικητικής διαδικασίας.

3. Μόνο ευάλωτα άτομα σύμφωνα με το άρθρο 21 μπορεί να θεωρούνται ότι έχουν ειδικές ανάγκες υποδοχής και συνεπώς να επωφελούνται της ειδικής στήριξης που παρέχεται σύμφωνα με την παρούσα οδηγία

4. Η εκτίμηση που προβλέπεται στην παράγραφο 1 ισχύει με την επιφύλαξη της εκτίμησης των αναγκών διεθνούς προστασίας βάσει της οδηγίας 2011/95/ΕΕ.

Άρθρο 23

Ανήλικοι

1. Το μείζον συμφέρον του παιδιού αποτελεί το πρωταρχικό μέλημα των κρατών μελών κατά την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας σχετικά με τους ανήλικους. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν στον ανήλικο επίπεδο διαβίωσης κατάλληλο για τη σωματική, πνευματική, διανοητική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη του.

2. Κατά την εκτίμηση του μείζονος συμφέροντος του παιδιού, τα κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη ιδίως τους ακόλουθους παράγοντες:

α) τις δυνατότητες επανένωσης της οικογένειας,

β) την ποιότητα ζωής και την κοινωνική ανάπτυξη του ανηλίκου, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη το υπόβαθρο του ανηλίκου,

γ) ζητήματα ασφάλειας και προστασίας, ιδίως εάν υπάρχει κίνδυνος να καταστεί ο ανήλικος θύμα εμπορίας ανθρώπων,

δ) τις απόψεις του ανηλίκου ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.

3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι ανήλικοι να έχουν πρόσβαση σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, συμπεριλαμβανομένων των παιχνιδιών και των ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων που αρμόζουν στην ηλικία τους, εντός των χώρων και των κέντρων φιλοξενίας που αναφέρονται στο άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β), καθώς και σε δραστηριότητες ανοικτού χώρου.

4. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν την πρόσβαση σε υπηρεσίες αποκατάστασης σε ανήλικους που είναι θύματα κάθε μορφής κατάχρησης, αμέλειας, εκμετάλλευσης, βασανιστηρίων ή σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή που έχουν υποφέρει από ένοπλες συγκρούσεις, και εξασφαλίζουν ότι τους παρέχεται κατάλληλη ψυχολογική φροντίδα, καθώς και εξειδικευμένη θεραπεία, εφόσον απαιτείται.

5. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα ανήλικα τέκνα των αιτούντων ή οι ανήλικοι αιτούντες να διαμένουν με τους γονείς τους, τα ανήλικα άγαμα αδέρφια τους ή με τον ενήλικο συγγενή που έχει την ευθύνη τους σύμφωνα με τον νόμο ή με την πρακτική του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους, εφόσον αυτό είναι προς το μείζον συμφέρον των εν λόγω ανηλίκων.

Άρθρο 24

Ασυνόδευτοι ανήλικοι

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν το ταχύτερο δυνατόν μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι ο ασυνόδευτος ανήλικος διαθέτει εκπροσώπηση και συνδρομή από εκπρόσωπο προκειμένου να επωφεληθεί των δικαιωμάτων και να συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία. Ο ασυνόδευτος ανήλικος ενημερώνεται αμέσως για τον διορισμό του εκπροσώπου. Ο εκπρόσωπος ασκεί τα καθήκοντά του σύμφωνα με την αρχή του μείζονος συμφέροντος του παιδιού, όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 παράγραφος 2, και διαθέτει την αναγκαία εμπειρογνώση για τον σκοπό αυτό. Για να εξασφαλιστεί η ευημερία και κοινωνική ανάπτυξη του ανηλίκου που αναφέρεται στο άρθρο 23 παράγραφος 2 σημείο β), η αλλαγή του προσώπου που ενεργεί ως εκπρόσωπος πραγματοποιείται μόνον όταν κρίνεται αναγκαίο. Οργανισμοί ή ιδιώτες των οποίων τα συμφέροντα συγκρούονται ή θα μπορούσαν ενδεχομένως να συγκρούονται με εκείνα των ασυνόδευτων ανηλίκων δεν είναι επιλέξιμοι για να καθίστανται εκπρόσωποι.

Πραγματοποιείται τακτικά αξιολόγηση από τις αρμόδιες αρχές, καθώς και όσον αφορά την διαθεσιμότητα των αναγκαίων μέσων για την εκπροσώπηση του ασυνόδευτου ανηλίκου.

2. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι που ασκούν αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, από τη στιγμή που γίνονται δεκτοί στο έδαφος του κράτους μέλους στο οποίο ασκήθηκε ή εξετάζεται η αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας έως τη στιγμή που υποχρεούνται να το εγκαταλείψουν, φιλοξενούνται:

α) μαζί με ενήλικους συγγενείς·

β) από ανάδοχο οικογένεια·

γ) σε κέντρα φιλοξενίας με ειδικές ρυθμίσεις για ανήλικους·

δ) σε άλλου είδους καταλύματα κατάλληλα για ανήλικους.

Τα κράτη μέλη δύνανται να τοποθετούν ασυνόδευτους ανήλικους ηλικίας 16 ετών ή άνω σε κέντρα φιλοξενίας για ενηλίκους αιτούντες, εάν αυτό είναι προς το μείζον συμφέρον τους, όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 παράγραφος 2.

Τα αδέρφια παραμένουν ενωμένα, στο μέτρο του δυνατού, λαμβανομένου υπόψη του μείζονος συμφέροντος του ενδιαφερομένου ανηλίκου και, ειδικότερα, της ηλικίας και του βαθμού ωριμότητάς του/της. Οι μεταβολές κατοικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων περιορίζονται στο ελάχιστο.

3. Τα κράτη μέλη αρχίζουν να αναζητούν τα μέλη της οικογένειας του ασυνόδευτου ανηλίκου, εν ανάγκη με τη βοήθεια διεθνών ή άλλων σχετικών οργανώσεων, το συντομότερο δυνατόν αφότου ασκηθεί αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, προστατεύοντας παράλληλα το μείζον συμφέρον του. Σε περίπτωση που υπάρχει κίνδυνος να απειληθεί η ζωή ή η ακεραιότητα του ανηλίκου ή των στενών συγγενών του, ιδίως αν αυτοί διαμένουν στη χώρα καταγωγής, πρέπει να διασφαλίζεται ότι η συλλογή, επεξεργασία και διαβίβαση των πληροφοριών που αφορούν τα εν λόγω πρόσωπα γίνεται εμπιστευτικά, ώστε να μην διακυβεύεται η ασφάλειά τους.

4. Οι απασχολούμενοι με ασυνόδευτους ανήλικους πρέπει να διαθέτουν και να συνεχίζουν να λαμβάνουν κατάλληλη κατάρτιση σχετικά με τις ανάγκες των ανηλίκων και να δεσμεύονται από τους κανόνες εμπιστευτικότητας που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο, για τις πληροφορίες των οποίων έλαβαν γνώση κατά την άσκηση της εργασίας τους.

Άρθρο 25

Θύματα βασανιστηρίων και βίας

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα πρόσωπα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές πράξεις βίας, λαμβάνουν την αναγκαία περίθαλψη για τη ζημία που προκλήθηκε από τέτοιες πράξεις, ιδίως πρόσβαση σε κατάλληλη ιατρική και ψυχολογική θεραπεία ή περίθαλψη.

2. Οι απασχολούμενοι με θύματα βασανιστηρίων, βιασμού ή άλλων σοβαρών πράξεων βίας διαθέτουν και συνεχίζουν να λαμβάνουν κατάλληλη κατάρτιση σχετικά με τις ανάγκες των ανηλικών και δεσμεύονται από τους κανόνες εμπιστευτικότητας που καθορίζονται στο εθνικό δίκαιο, για τις πληροφορίες των οποίων λαμβάνουν γνώση κατά την άσκηση της εργασίας τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V**ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ**

Άρθρο 26

Προσφυγές

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αποφάσεις όσον αφορά την παροχή, την απόσυρση ή τον περιορισμό πλεονεκτημάτων κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας ή οι αποφάσεις που λαμβάνονται κατ' εφαρμογή του άρθρου 7, οι οποίες θίγουν ατομικά τους αιτούντες, να μπορούν να προσβάλλονται με τις διαδικασίες που προβλέπει το εθνικό δίκαιο. Στον τελευταίο βαθμό τουλάχιστον χορηγείται η δυνατότητα προσφυγής ή επανεξέτασης, για νομικούς ή πραγματικούς λόγους, ενώπιον δικαστικής αρχής.

β) μόνο μέσω των υπηρεσιών που παρέχονται από τους νομικούς ή άλλους συμβούλους που καθορίζονται ειδικά από το εθνικό δίκαιο για συνδρομή και εκπροσώπηση των αιτούντων.

Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι δεν θα πρέπει να παρέχεται δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση εάν μια αρμόδια αρχή θεωρεί ότι η προσφυγή ή επανεξέταση δεν έχει πραγματικές πιθανότητες επιτυχίας. Σ' αυτήν την περίπτωση, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να μην περιορίζεται αυθαιρέτως η νομική συνδρομή και εκπροσώπηση και να μην εμποδίζεται η ουσιαστική πρόσβαση του αιτούντος στη δικαιοσύνη.

2. Σε περιπτώσεις προσφυγής ή επανεξέτασης ενώπιον δικαστικής αρχής που αναφέρεται στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι διατίθενται κατόπιν αιτήματος δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση, στον βαθμό που αυτή η βοήθεια είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της ουσιαστικής πρόσβασης στη δικαιοσύνη. Τούτο περιλαμβάνει τουλάχιστον την κατάρτιση των απαιτούμενων διαδικαστικών εγγράφων και τη συμμετοχή εξ ονόματος του αιτούντος σε ακροαματική διαδικασία ενώπιον των δικαστικών αρχών.

4. Επιπλέον, τα κράτη μέλη μπορούν:

α) να επιβάλλουν χρηματικά και/ή χρονικά όρια στην παροχή δωρεάν νομικής συνδρομής και εκπροσώπησης, εφόσον τα όρια αυτά δεν περιορίζουν αυθαιρέτως την πρόσβαση σε νομική συνδρομή και εκπροσώπηση,

Η δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση παρέχονται από κατάλληλα ειδικευμένα πρόσωπα, εφόσον είναι αποδεκτά ή αναγνωρίζονται βάσει του εθνικού δικαίου, τα συμφέροντα των οποίων δεν συγκρούονται ή δεν θα μπορούσαν δυνητικά να συγκρούονται με εκείνα του αιτούντος.

β) να προβλέπουν ότι, όσον αφορά τα τέλη και άλλα έξοδα, η μεταχείριση των αιτούντων δεν θα είναι ευνοϊκότερη από εκείνη που επιφυλάσσεται κατά γενικό κανόνα στους υπηκόους τους σε θέματα σχετικά με τη νομική συνδρομή.

3. Τα κράτη μέλη δύνανται επίσης να προβλέπουν ότι δωρεάν νομική συνδρομή και εκπροσώπηση παρέχεται:

5. Τα κράτη μέλη μπορούν να ζητήσουν να τους επιστραφεί το σύνολο ή μέρος των καταβληθέντων εξόδων, εάν και από τη στιγμή που έχει βελτιωθεί σημαντικά η οικονομική κατάσταση του αιτούντος ή εάν η απόφαση καταβολής αυτών των εξόδων είχε ληφθεί με βάση ψευδείς πληροφορίες που είχε δώσει ο αιτών.

α) μόνο σε όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους και/ή

6. Οι διαδικασίες πρόσβασης σε νομική αρωγή και εκπροσώπηση καθορίζονται από το εθνικό δίκαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI**ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ****Άρθρο 27****Αρμόδιες αρχές**

Κάθε κράτος μέλος κοινοποιεί στην Επιτροπή τις αρχές που είναι αρμόδιες για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την παρούσα οδηγία. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή σε περίπτωση οποιασδήποτε αλλαγής της ταυτότητας των εν λόγω αρχών.

Άρθρο 28**Σύστημα προσανατολισμού, παρακολούθησης και ελέγχου**

1. Τα κράτη μέλη, τηρουμένης δεόντως της συνταγματικής τους διάρθρωσης, θεσπίζουν τους αναγκαίους μηχανισμούς για να εξασφαλίζουν την καθιέρωση κατάλληλου προσανατολισμού, παρακολούθησης και ελέγχου του επιπέδου των συνθηκών υποδοχής.

2. Τα κράτη μέλη υποβάλλουν τις σχετικές πληροφορίες στην Επιτροπή χρησιμοποιώντας το υπόδειγμα που περιλαμβάνεται στο παράρτημα I, έως ... (***) το αργότερο.

Άρθρο 29**Προσωπικό και πόροι**

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να εξασφαλιζεται ότι οι αρχές και οι λοιποί φορείς που εφαρμόζουν την παρούσα οδηγία να έχουν λάβει την απαραίτητη βασική κατάρτιση αναφορικά με τις ανάγκες των αιτούντων, τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών.

2. Τα κράτη μέλη παρέχουν τους αναγκαίους πόρους σε συνάρτηση με το εθνικό δίκαιο που εφαρμόζει την παρούσα οδηγία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII**ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ****Άρθρο 30****Εκδόσεις**

Έως ... (*) το αργότερο, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και προτείνει τυχόν τροποποιήσεις που είναι αναγκαίες.

Τα κράτη μέλη αποστέλλουν στην Επιτροπή όλες τις πληροφορίες που ενδείκνυνται για την κατάρτιση της έκθεσης έως ... (**).

Μετά την υποβολή της πρώτης έκθεσης η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, τουλάχιστον ανά πενταετία, έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Οι εν λόγω διατάξεις περιλαμβάνουν επίσης δήλωση που διευκρινίζει ότι οι αναφορές στις ισχύουσες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις στην οδηγία που καταργείται από την παρούσα οδηγία, θεωρούνται ότι γίνονται στην παρούσα οδηγία. Ο τρόπος πραγματοποίησης αυτής της παραπομπής και η διατύπωση αυτής της δήλωσης καθορίζονται από τα κράτη μέλη.

2. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των κύριων διατάξεων εσωτερικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

Άρθρο 31**Μεταφορά**

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με τα άρθρα 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30 και με το παράρτημα I έως ... (***) το αργότερο. Κοινοποιούν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων.

Άρθρο 32**Καταργούμενες διατάξεις**

Η οδηγία 2003/9/ΕΚ καταργείται για τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία από ... (****), με την επιφύλαξη των υποχρεώσεων των κρατών μελών όσον αφορά τις προθεσμίες μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο και εφαρμογής των οδηγιών που εμφανίζονται στο παράρτημα II μέρος Β.

Οι αναφορές στην καταργούμενη οδηγία νοούνται ως αναφορές στην παρούσα οδηγία και διαβάζονται σύμφωνα με τον πίνακα αντιστοιχίας του παραρτήματος III.

(*) 48 μήνες από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας.

(**) 36 μήνες από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας.

(***) 24 μήνες από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας.

(****) 24 μήνες από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 33

Έναρξη ισχύος και εφαρμογή

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Τα άρθρα 13 και 29 εφαρμόζονται από (*)

Άρθρο 34

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.

...

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
Ο Πρόεδρος

...

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος

...

(*) 24 μήνες από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας οδηγίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Υπόδειγμα αναφοράς των πληροφοριών που πρέπει να υποβάλλουν τα κράτη μέλη, όπως προβλέπεται στο άρθρο 28 παράγραφος 2

Μετά την ημερομηνία που αναφέρεται στο άρθρο 28 παράγραφος 2, οι πληροφορίες που πρέπει να υποβάλλουν τα κράτη μέλη υποβάλλονται εκ νέου στην Επιτροπή σε περίπτωση που επήλθε ουσιαστική αλλαγή στο εθνικό δίκαιο ή πρακτική αφότου υποβλήθηκαν οι πληροφορίες που υποβλήθηκαν.

1. Βάσει του άρθρου 2 στοιχείο ια) και του άρθρου 22, παρακαλούμε αναφέρετε αναλυτικά τα διάφορα στάδια που ακολουθούνται για τον εντοπισμό των προσώπων με ειδικές ανάγκες υποδοχής, συμπεριλαμβανομένης της συγκεκριμένης χρονικής στιγμής κίνησης της διαδικασίας και των συνεπειών της όσον αφορά την αντιμετώπιση των εν λόγω αναγκών, ιδίως όσον αφορά τους ασυνόδευτους ανήλικους, τα θύματα βασανιστηρίων, βιασμού ή άλλων σοβαρών μορφών ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας και τα θύματα εμπορίας ανθρώπων.
2. Να δοθούν πλήρη στοιχεία για τον τύπο, την ονομασία και τη μορφή των εγγράφων που προβλέπονται στο άρθρο 6.
3. Εν σχέσει προς το άρθρο 15, παρακαλούμε επισημάνετε κατά πόσο υπάρχουν ιδιαίτεροι όροι για την πρόσβαση των αιτούντων στην αγορά εργασίας και περιγράψτε λεπτομερώς αυτούς τους περιορισμούς.
4. Εν σχέσει προς το άρθρο 2 στοιχείο ζ), παρακαλούμε περιγράψτε τον τρόπο με τον οποίο παρέχονται οι υλικές συνθήκες υποδοχής (δηλ. ποιες υλικές συνθήκες υποδοχής παρέχονται σε είδος, σε χρήμα, σε δελτία ή σε συνδυασμό των εν λόγω στοιχείων) και αναφέρετε το ύψος του χρηματικού βοηθήματος για τα καθημερινά έξοδα που παρέχεται στους αιτούντες.
5. Κατά περίπτωση, εν σχέσει προς το άρθρο 17 παράγραφος 5, παρακαλούμε αναφέρετε αναλυτικά το σημείο ή τα σημεία αναφοράς που εφαρμόζει το εθνικό δίκαιο ή πρακτική για τον καθορισμό του ύψους της οικονομικής ενίσχυσης που χορηγείται στους αιτούντες. Εάν οι αιτούντες τυγχάνουν λιγότερο ευνοϊκής μεταχείρισης σε σχέση με τους υπηκόους του κράτους μέλους, εξηγήστε τους λόγους που υπαγορεύουν την εν λόγω μεταχείριση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Μέρος Α

Καταργούμενη οδηγία

(που αναφέρεται στο άρθρο 32)

Οδηγία 2003/9/ΕΚ του Συμβουλίου

(ΕΕ L 31 της 6.2.2003, σ. 18)

Μέρος Β

Προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο

(που αναφέρεται στο άρθρο 32)

Οδηγία	Λήξη προθεσμίας μεταφοράς
2003/9/ΕΚ	6 Φεβρουαρίου 2005

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Πίνακας αντιστοιχίας

Οδηγία 2003/9/ΕΚ	Παρούσα οδηγία
Άρθρο 1	Άρθρο 1
Άρθρο 2 εισαγωγική φράση	Άρθρο 2 εισαγωγική φράση
Άρθρο 2 στοιχείο α)	—
Άρθρο 2 στοιχείο β)	—
—	Άρθρο 2 στοιχείο α)
Άρθρο 2 στοιχείο γ)	Άρθρο 2 στοιχείο β)
Άρθρο 2 στοιχείο δ) εισαγωγική φράση	Άρθρο 2 στοιχείο γ) εισαγωγική φράση
Άρθρο 2 στοιχείο δ) σημείο i)	Άρθρο 2 στοιχείο γ) πρώτη περίπτωση
Άρθρο 2 στοιχείο δ) σημείο ii)	Άρθρο 2 στοιχείο γ) δεύτερη περίπτωση
—	Άρθρο 2 στοιχείο γ) τρίτη περίπτωση
Άρθρο 2 στοιχεία ε), στ) και ζ)	—
—	Άρθρο 2 στοιχείο δ)
Άρθρο 2 στοιχείο η)	Άρθρο 2 στοιχείο ε)
Άρθρο 2 στοιχείο θ)	Άρθρο 2 στοιχείο στ)
Άρθρο 2 στοιχείο ι)	Άρθρο 2 στοιχείο ζ)
Άρθρο 2 στοιχείο ια)	Άρθρο 2 στοιχείο η)
Άρθρο 2 στοιχείο ιβ)	Άρθρο 2 στοιχείο θ)
—	Άρθρο 2 στοιχείο ι)
—	Άρθρο 2 στοιχείο ια)
Άρθρο 3	Άρθρο 3
Άρθρο 4	Άρθρο 4
Άρθρο 5	Άρθρο 5
Άρθρο 6 παράγραφοι 1 έως 5	Άρθρο 6 παράγραφοι 1 έως 5
—	Άρθρο 6 παράγραφος 6
Άρθρο 7 παράγραφοι 1 και 2	Άρθρο 7 παράγραφοι 1 και 2
Άρθρο 7 παράγραφος 3	—
Άρθρο 7 παράγραφοι 4 έως 6	Άρθρο 7 παράγραφοι 3 έως 5
—	Άρθρο 8
—	Άρθρο 9
—	Άρθρο 10
—	Άρθρο 11

Οδηγία 2003/9/ΕΚ	Παρούσα οδηγία
Άρθρο 8	Άρθρο 12
Άρθρο 9	Άρθρο 13
Άρθρο 10 παράγραφος 1	Άρθρο 14 παράγραφος 1
Άρθρο 10 παράγραφος 2	Άρθρο 14 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο
—	Άρθρο 14 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο
Άρθρο 10 παράγραφος 3	Άρθρο 14 παράγραφος 3
Άρθρο 11 παράγραφος 1	—
—	Άρθρο 15 παράγραφος 1
Άρθρο 11 παράγραφος 2	Άρθρο 15 παράγραφος 2
Άρθρο 11 παράγραφος 3	Άρθρο 15 παράγραφος 3
Άρθρο 11 παράγραφος 4	—
Άρθρο 12	Άρθρο 16
Άρθρο 13 παράγραφοι 1 έως 4	Άρθρο 17 παράγραφοι 1 έως 4
Άρθρο 13 παράγραφος 5	—
—	Άρθρο 17 παράγραφος 5
Άρθρο 14 παράγραφος 1	Άρθρο 18 παράγραφος 1
Άρθρο 14 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο εισαγωγική φράση στοιχεία α) και β)	Άρθρο 18 παράγραφος 2 εισαγωγική φράση στοιχεία α) και β)
14 παράγραφος 7	Άρθρο 18 παράγραφος 2 στοιχείο γ)
—	Άρθρο 18 παράγραφος 3
Άρθρο 14 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο	Άρθρο 18 παράγραφος 4
Άρθρο 14 παράγραφος 3	—
—	Άρθρο 18 παράγραφος 5
Άρθρο 14 παράγραφος 4	Άρθρο 18 παράγραφος 6
Άρθρο 14 παράγραφος 5	Άρθρο 18 παράγραφος 7
Άρθρο 14 παράγραφος 6	Άρθρο 18 παράγραφος 8
Άρθρο 14 παράγραφος 8 πρώτο εδάφιο εισαγωγική φράση πρώτη περίπτωση	Άρθρο 18 παράγραφος 9 πρώτο εδάφιο εισαγωγική φράση στοιχείο α)
Άρθρο 14 παράγραφος 8 πρώτο εδάφιο δεύτερη περίπτωση	—
Άρθρο 14 παράγραφος 8 πρώτο εδάφιο τρίτη περίπτωση	Άρθρο 18 παράγραφος 9 πρώτο εδάφιο στοιχείο β)
Άρθρο 14 παράγραφος 8 πρώτο εδάφιο τέταρτη περίπτωση	—
Άρθρο 14 παράγραφος 8 δεύτερο εδάφιο	Άρθρο 18 παράγραφος 9 δεύτερο εδάφιο
Άρθρο 15	Άρθρο 19

Οδηγία 2003/9/ΕΚ	Παρούσα οδηγία
Άρθρο 16 παράγραφος 1 εισαγωγική φράση	Άρθρο 20 παράγραφος 1 εισαγωγική φράση
Άρθρο 16 παράγραφος 1 στοιχείο α) πρώτο εδάφιο πρώτη, δεύτερη και τρίτη περίπτωση	Άρθρο 20 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο στοιχεία α), β) και γ)
Άρθρο 16 παράγραφος 1 στοιχείο α) δεύτερο εδάφιο	Άρθρο 20 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο
Άρθρο 16 παράγραφος 1 στοιχείο β)	—
Άρθρο 16 παράγραφος 2	—
—	Άρθρο 20 παράγραφοι 2 και 3
Άρθρο 16 παράγραφοι 3 έως 5	Άρθρο 20 παράγραφοι 4 έως 6
Άρθρο 17 παράγραφος 1	Άρθρο 21
Άρθρο 17 παράγραφος 2	—
—	Άρθρο 22
Άρθρο 18 παράγραφος 1	Άρθρο 23 παράγραφος 1
—	Άρθρο 23 παράγραφοι 2 και 3
Άρθρο 18 παράγραφος 2	Άρθρο 23 παράγραφος 4
—	Άρθρο 23 παράγραφος 5
Άρθρο 19	Άρθρο 24
Άρθρο 20	Άρθρο 25 παράγραφος 1
—	Άρθρο 25 παράγραφος 2
Άρθρο 21 παράγραφος 1	Άρθρο 26 παράγραφος 1
—	Άρθρο 26 παράγραφοι 2 έως 5
Άρθρο 21 παράγραφος 2	Άρθρο 26 παράγραφος 6
Άρθρο 22	—
—	Άρθρο 27
Άρθρο 23	Άρθρο 28 παράγραφος 1
—	Άρθρο 28 παράγραφος 2
Άρθρο 24	Άρθρο 29
Άρθρο 25	Άρθρο 30
Άρθρο 26	Άρθρο 31
—	Άρθρο 32
Άρθρο 27	Άρθρο 33 πρώτο εδάφιο
—	Άρθρο 33 δεύτερο εδάφιο
Άρθρο 28	Άρθρο 34
—	Παράρτημα Ι
—	Παράρτημα ΙΙ
—	Παράρτημα ΙΙΙ

ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 7 Ιουνίου 2011, το Συμβούλιο έλαβε από την Επιτροπή τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη (αναδιτύπωση) (11214/11). Η Επιτροπή τροποποίησε την αρχική της πρόταση αναδιτύπωσης της οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής της 9ης Δεκεμβρίου 2008 (16913/1/08 REV1), λαμβάνοντας υπόψη τη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε πρώτη ανάγνωση, η οποία ψηφίστηκε την 7η Μαΐου 2009 (9333/09) καθώς και τις απόψεις που διατυπώθηκαν στο Συμβούλιο.

Προς αποφυγή καθυστερήσεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθόρισε τη διαπραγματευτική του θέση επί της τροποποιημένης πρότασης της Επιτροπής, εξετάζοντας την τροποποιημένη πρόταση βάσει της θέσης του επί της αρχικής πρότασης σε πρώτη ανάγνωση.

Στις 16 Ιουλίου 2009, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ενέκρινε γνώμη επί της αρχικής πρότασης της Επιτροπής (SOC/332 - CESE 1209/2009). Η ΕΟΚΕ αποφάσισε στις 26 και 27 Οκτωβρίου 2011 να μην διατυπώσει νέα γνώμη επί της τροποποιημένης πρότασης. Η Επιτροπή των Περιφερειών ενέκρινε γνώμη επί της αρχικής πρότασης κατά τη σύνοδο ολομέλειας της στις 6 και 7 Οκτωβρίου 2009 (CdR 90/2009 fin) και αποφάσισε στις 18 Οκτωβρίου 2011 να μην διατυπώσει γνώμη επί της τροποποιημένης πρότασης, αλλά να εκθέσει στο Συμβούλιο τις απόψεις της με επιστολή προς τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου (18840/11).

Κατά τη σύνοδό του στις 25 και 26 Οκτωβρίου 2012, το Συμβούλιο επιβεβαίωσε την πολιτική του συμφωνία επί της τροποποιημένης πρότασης (14112/1/12 REV1).

Σύμφωνα με το Πρωτόκολλο αριθ. 21 για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον τομέα της ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία δεν συμμετέχουν στην έγκριση της αναδιτύπωσης της οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής. Η Δανία δεν συμμετέχει στην έγκρισή της και δεν δεσμεύεται από αυτήν ή δεν υπόκειται στην εφαρμογή της σύμφωνα με το πρωτόκολλο για τη θέση της Δανίας.

II. ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Η οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής προβλέπει απαιτήσεις για την υποδοχή αιτούντων διεθνή προστασία. Η αναδιτύπωση της οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής αποτελεί τμήμα σειράς νομοθετικών προτάσεων στον τομέα του ασύλου, τις οποίες υπέβαλε η Επιτροπή σύμφωνα με τη δέσμευση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την καθιέρωση κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου έως το 2012.

Στόχοι της αναδιτύπωσης της οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής είναι η διασφάλιση επαρκών και συγκρίσιμων συνθηκών υποδοχής στα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την οδηγία, ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων, λαμβάνοντας υπόψη την εξελισσόμενη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και η διασφάλιση συνοχής με τα λοιπά μέσα περί ασύλου.

III. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΕ ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

A. Γενικές παρατηρήσεις

Βάσει της τροποποιημένης πρότασης της Επιτροπής, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο πραγματοποίησαν διαπραγματεύσεις με σκοπό τη σύναψη συμφωνίας στο στάδιο της θέσης του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση. Το κείμενο της θέσης του Συμβουλίου αντανακλά πλήρως τον συμβιβασμό που επιτεύχθηκε μεταξύ των δύο συννομοθετιών. Ο εν λόγω συμβιβασμός διασφαλίζει υψηλότερες και περισσότερο εναρμονισμένες απαιτήσεις υποδοχής των αιτούντων διεθνή προστασία, ιδιαίτερα των ευάλωτων ατόμων με ειδικές ανάγκες υποδοχής. Παράλληλα, ο συμβιβασμός αντανακλά την ανάγκη ύπαρξης κανόνων που να επιτρέπουν την αποτελεσματική εφαρμογή της συμφωνίας, δεδομένων των διαφορετικών εθνικών νομικών συστημάτων και κανόνων για την αντιμετώπιση της κατάχρησης της διαδικασίας χορήγησης ασύλου. Ο συμβιβασμός αποσκοπεί επίσης στην αποφυγή περιττής διοικητικής και οικονομικής επιβάρυνσης για τα κράτη μέλη.

B. Κύρια θέματα

Το συμβιβαστικό κείμενο που απηχεί τη θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση προσαρμόζει την ισχύουσα οδηγία ⁽¹⁾ ως προς τα εξής βασικά θέματα:

1. Ορισμός των μελών της οικογένειας και της κοινής στέγασης

Το συμβιβαστικό κείμενο που αντανακλάται στη τη θέση σε πρώτη ανάγνωση προβλέπει συνεκτικότητα μεταξύ των διαφόρων μέσων περί ασύλου, μέσω ευθυγράμμισης του ορισμού των μελών της οικογένειας με τον ορισμό στην αναδιτύπωση της οδηγίας για την αναγνώριση ⁽²⁾. Σε σύγκριση με τον ορισμό της ισχύουσας οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής η οποία καλύπτει τον σύζυγο ή σύντροφο σε ελεύθερη ένωση και τα ανύπαντρα τέκνα, ο ορισμός επεκτείνεται προκειμένου να συμπεριλαμβάνει τον πατέρα, τη μητέρα ή άλλον ενήλικο υπεύθυνο για τον αιτούντα, υπό την προϋπόθεση ότι ο τελευταίος είναι ανήλικος και ανύπαντρος.

Επιπλέον, στη θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση περιέχονται νέες διατάξεις ως προς την κοινή στέγαση. Πρώτον, τα κράτη μέλη πρέπει να εξασφαλίζουν, στο βαθμό του δυνατού, ότι οι εξαρτώμενοι ενήλικοι αιτούντες με ειδικές ανάγκες υποδοχής στεγάζονται μαζί με στενούς ενήλικες συγγενείς που ευρίσκονται ήδη στο ίδιο κράτος μέλος και που έχουν την ευθύνη των αιτούντων σύμφωνα με τον νόμο ή την εθνική πρακτική του οικείου κράτους μέλους. Δεύτερον, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα ανήλικα τέκνα των αιτούντων ή οι ανήλικοι αιτούντες στεγάζονται, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό είναι προς το βέλτιστο συμφέρον τους, με τους γονείς τους ή με τον ενήλικο που είναι υπεύθυνος για αυτούς ή με τα ανύπαντρα αδέρφια τους.

2. Κράτηση

Το συμβιβαστικό κείμενο που αντανακλάται στη θέση σε πρώτη ανάγνωση καθιερώνει ένα εκτεταμένο νομοθετικό πλαίσιο το οποίο διέπει την κράτηση των αιτούντων διεθνή προστασία. Το εν λόγω πλαίσιο προβλέπει κανόνες για τους λόγους κράτησης, εγγυήσεις για τους κρατούμενους αιτούντες, συνθήκες κράτησης και την κράτηση ευάλωτων ατόμων και ατόμων με ειδικές ανάγκες υποδοχής.

2.1. Λόγοι κράτησης

Ο κατάλογος των λόγων κράτησης καταρτίστηκε βάσει του διεθνούς δικαίου και της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη αποτελεσματικής αντιμετώπισης από τα κράτη μέλη των καταχρηστικών αιτήσεων. Ο κατάλογος περιέχει τους όρους κράτησης που περιλαμβάνονται στη σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης και συμπληρώνεται με την αναφορά στην κράτηση βάσει του κανονισμού του Δουβλίνου. Επιπλέον, η θέση του Συμβουλίου εμπεριέχει λόγο κράτησης για τα άτομα που τελούν υπό κράτηση στο πλαίσιο διαδικασίας επιστροφής βάσει της οδηγίας περί επιστροφής ⁽³⁾ προκειμένου να δρομολογηθεί η επιστροφή ή/και να υλοποιηθεί η διαδικασία απομάκρυνσης. Σε αυτές τις περιπτώσεις, τα κράτη μέλη πρέπει να τεκμηριώνουν, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, περιλαμβανομένου του γεγονότος ότι ο υπό κράτηση αιτών είχε ήδη ευκαιρία πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης ασύλου, ότι υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρηθεί ότι ο αιτών υποβάλλει την αίτηση απλά και μόνο για να καθυστερήσει ή να εμποδίσει την εφαρμογή της απόφασης επιστροφής.

2.2. Εγγυήσεις για τους αιτούντες άσυλο που τελούν υπό κράτηση

Δεδομένων των διαφορετικών εθνικών νομικών συστημάτων, το συμβιβαστικό κείμενο που αντανακλάται στη θέση σε πρώτη ανάγνωση περιέχει διάταξη βάσει της οποίας τα κράτη μέλη πρέπει να προβαίνουν σε ταχεία δικαστική επανεξέταση της νομιμότητας της κράτησης που εντέλλεται από τις διοικητικές αρχές, η οποία

⁽¹⁾ Οδηγία 2003/9/EK του Συμβουλίου σχετικά με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη (EE L 31 της 6.2.2003, σ. 18).

⁽²⁾ Οδηγία 2011/95/EE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (EE L 337 της 20.12.2011, σ. 9).

⁽³⁾ Οδηγία 2008/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (EE L 348 της 24.12.2008, σ. 98).

μπορεί να είναι αυτεπάγγελτη ή κατόπιν αιτήματος του αιτούντος διεθνή προστασία. Σε περίπτωση αυτεπάγγελτης επανεξέτασης, η επανεξέταση πρέπει να αποφασιστεί το ταχύτερο δυνατό από την έναρξη της κράτησης. Στην περίπτωση επανεξέτασης κατόπιν αιτήματος του αιτούντος, η νομιμότητα της κράτησης υπόκειται σε επανεξέταση που αποφασίζεται το ταχύτερο δυνατό μετά την έναρξη των σχετικών διαδικασιών. Τα κράτη μέλη ορίζουν στο εθνικό δίκαιο την περίοδο διεξαγωγής των επανεξετάσεων.

Αποβλέποντας στη διαφύλαξη του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής, οι υπό κράτηση αιτούντες διεθνή προστασία πρέπει να ενημερώνονται άμεσα και εγγράφως για τους λόγους της κράτησης, τις διαδικασίες που ορίζονται στο εθνικό δίκαιο για την προσβολή της εντολής κράτησης και την δυνατότητα υποβολής αιτήματος για δωρεάν νομική αρωγή και εκπροσώπηση. Η ενημέρωση πραγματοποιείται σε γλώσσα που ο αιτών κατανοεί ή ευλόγως υποτίθεται ότι κατανοεί.

Τέλος, όσον αφορά την πρόσβαση σε δωρεάν νομική αρωγή και εκπροσώπηση, η θέση σε πρώτη ανάγνωση ευθυγραμμίζει το κείμενο της οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής με το κείμενο της επί του παρόντος ισχύουσας οδηγίας για τις διαδικασίες χορήγησης ασύλου⁽¹⁾, αλλά χωρίς διερεύνηση του βασίμου της αγωγής προκειμένου να αξιολογηθεί αν πρέπει να παρασχεθεί δωρεάν νομική αρωγή και εκπροσώπηση δεδομένης της πιθανότητας επιτυχίας της επανεξέτασης. Διευκρινίζεται περαιτέρω ότι η δωρεάν νομική αρωγή και εκπροσώπηση πρέπει να παρέχεται από δεόντως καταρτισμένα άτομα, ως αποδέχεται ή επιτρέπεται το εθνικό δίκαιο, χωρίς να υπάρξει σύγκρουση συμφερόντων με τον αιτούντα διεθνή προστασία.

2.3. Συνθήκες κράτησης

Οι διατάξεις για τις συνθήκες κράτησης ορίζουν τα δικαιώματα των υπό κράτηση αιτούντων διεθνή προστασία, λαμβάνοντας υπόψη την πρακτική περί ασύλου. Βάσει αυτού, οι αιτούντες κρατούνται κατά κανόνα σε ειδικά κέντρα υποδοχής. Επίσης, στον βαθμό που είναι δυνατό, οι αιτούντες κρατούνται χωριστά από άλλους υπηκόους τρίτων χωρών. Σε περίπτωση που οι αιτούντες τελούν υπό κράτηση σε συγκρότημα φυλακών, κρατούνται πάντα χωριστά από τους εγκληματίες. Ανεξάρτητα από τις συνθήκες κράτησής τους, οι αιτούντες διατηρούν τα δικαιώματα που προβλέπονται στην οδηγία, περιλαμβανομένου του δικαιώματος στον ιδιωτικό βίο όταν επικοινωνούν με εκπροσώπους τους ή με μέλη της οικογένειάς τους.

2.4. Κράτηση ευάλωτων ατόμων και ατόμων με ειδικές ανάγκες υποδοχής

Ο συμβιβασμός που αντανακλάται στη θέση σε πρώτη ανάγνωση περιέχει ειδικές διατάξεις σχετικά με την κράτηση ευάλωτων ατόμων και ατόμων με ειδικές ανάγκες υποδοχής. Η υγεία, συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγείας, των αιτούντων υπό κράτηση που είναι ευάλωτα άτομα αποτελεί πρωταρχικό μέλημα των εθνικών αρχών. Επιπλέον, σε περίπτωση κράτησης ευάλωτων ατόμων, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν τακτική παρακολούθηση και επαρκή υποστήριξη λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη κατάστασή τους, συμπεριλαμβανομένης της υγείας τους.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, διευκρινίζεται ότι η κράτηση ανηλίκων επιτρέπεται μόνο ως έσχατο μέτρο και ότι η κράτηση ασυνόδευτων ανηλίκων επιτρέπεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και ποτέ σε συγκρότημα φυλακών.

3. Πρόσβαση στην αγορά εργασίας

Το συμβιβαστικό κείμενο που αντανακλάται στη θέση σε πρώτη ανάγνωση μειώνει το χρονικό όριο πρόσβασης των αιτούντων διεθνή προστασία στην αγορά εργασίας από δώδεκα σε εννέα μήνες. Η κατά τρεις μήνες ταχύτερη επιτρεπόμενη πρόσβαση βασίζεται σε δύο αντίρροπους συλλογισμούς: αφενός, στην άποψη ότι η ταχύτερη πρόσβαση στην αγορά καθιστά τους αιτούντες οικονομικά ανεξάρτητους σε συντομότερο χρονικό διάστημα, περιορίζοντας, ως εκ τούτου, τον κίνδυνο εκμετάλλευσης στη μαύρη αγορά και μειώνοντας την ανάγκη κρατικής στήριξης, ενώ συγχρόνως επιτρέπει την αποτελεσματικότερη ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία υποδοχής, και αφετέρου, στην εκτίμηση ότι η ταχύτερη πρόσβαση στην αγορά την καθιστά πιθανώς ελκυστική στους οικονομικούς μετανάστες που δεν πληρούν τα κριτήρια χορήγησης διεθνούς προστασίας, ώστε να επιχειρήσουν να εκμεταλλευτούν το σύστημα χορήγησης ασύλου.

⁽¹⁾ Οδηγία 2005/85/EK του Συμβουλίου σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα (ΕΕ L 326 της 13.12.2005, σ. 13).

4. Υλικές συνθήκες υποδοχής

Ο συμβιβασμός που αντανακλάται στη θέση σε πρώτη ανάγνωση προβλέπει ότι, σε περιπτώσεις όπου τα κράτη μέλη παρέχουν στους αιτούντες διεθνή προστασία υλικές συνθήκες υποδοχής υπό μορφή επιδομάτων ή κουπονιών, το ποσό υπολογίζεται βάσει του επιπέδου/των επιπέδων που καθορίζει το οικείο κράτος μέλος είτε βάσει νόμου είτε βάσει πρακτικής, προκειμένου να διασφαλιστούν επαρκή επίπεδα διαβίωσης για τους υπηκόους του. Διευκρινίζεται περαιτέρω ότι τα κράτη μέλη δύνανται να παρέχουν στους αιτούντες άσυλο λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση από ό,τι στους υπηκόους τους, ειδικότερα όταν η υλική στήριξη παρέχεται εν μέρει σε είδος ή όταν τα προαναφερόμενα επίπεδα που ισχύουν για τους υπηκόους αποσκοπούν στη διασφάλιση βιοτικού επιπέδου υψηλότερου από αυτό που προβλέπεται για τους αιτούντες διεθνή προστασία.

Επιπλέον, η θέση σε πρώτη ανάγνωση προβλέπει την αναπροσαρμογή του καθεστώτος σχετικά με τη μείωση και την ανάκληση των υλικών συνθηκών υποδοχής. Τα κράτη μέλη πρέπει να παρέχουν στους αιτούντες διεθνή προστασία αξιοπρεπή επίπεδα διαβίωσης. Μπορούν επίσης να μειώσουν ή, σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, να ανακαλέσουν τις υλικές συνθήκες υποδοχής, όταν ο αιτών εγκαταλείπει τον τόπο διαμονής του, δεν παρουσιάζεται τακτικά στις αρμόδιες αρχές ή έχει υποβάλει μεταγενέστερη αίτηση. Επίσης, η μείωση των υλικών συνθηκών υποδοχής είναι δυνατή όταν το άτομο δεν έχει υποβάλει αίτηση το συντομότερο δυνατό. Τέλος, ως ορίζεται και στην ισχύουσα οδηγία, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να μειώσουν ή να ανακαλέσουν τις υλικές συνθήκες υποδοχής όταν ο αιτών έχει αποκρύψει οικονομικούς πόρους.

5. Ευάλωτα άτομα με ειδικές ανάγκες υποδοχής

Ο συμβιβασμός που αντανακλάται στη θέση σε πρώτη ανάγνωση προβλέπει την υποχρέωση των κρατών μελών να αξιολογούν τις ειδικές ανάγκες υποδοχής των ευάλωτων ατόμων. Τα θύματα ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων προστίθενται στον μη εξαντλητικό κατάλογο των ευάλωτων ατόμων. Επιπλέον, προς αποφυγή περιττής διοικητικής επιβάρυνσης, διευκρινίζεται ότι η εν λόγω αξιολόγηση δεν χρειάζεται να έχει τη μορφή διοικητικής διαδικασίας και ότι τα κράτη μέλη μπορούν να την ενσωματώσουν σε υφιστάμενες εθνικές διαδικασίες.

6. Δωρεάν νομική αρωγή και εκπροσώπηση

Οι αιτούντες διεθνή προστασία έχουν το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής όταν προσφεύγουν κατά αποφάσεων που αφορούν τη χορήγηση, την ανάκληση ή τη μείωση οφελών και αποφάσεων περί διαμονής και ελεύθερης κυκλοφορίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι όροι για την παροχή δωρεάν νομικής αρωγής και εκπροσώπησης είναι οι ίδιοι με την περίπτωση επανεξέτασης εντολής κράτησης, με εξαίρεση ότι τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι η παροχή δωρεάν νομικής αρωγής και εκπροσώπησης δεν είναι δυνατή όταν η αρμόδια αρχή θεωρεί πως η προσφυγή δεν έχει ουσιαστική προοπτική επιτυχίας.

7. Λοιπά σημαντικά θέματα

Άλλα σημαντικά θέματα στη θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση στα οποία το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατέληξαν σε συμβιβασμό είναι τα εξής:

- Διευκρίνιση των ιδιοτήτων του «εκπροσώπου», ώστε να μπορούν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να επωφελούνται πληρέστερα από τα δικαιώματα και να συμμορφώνονται προς τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην οδηγία για τις συνθήκες υποδοχής.
- Τα κράτη μέλη δεν δύνανται να εξαρτούν την παροχή συνθηκών υποδοχής από την προϋπόθεση περιττής και δυσανάλογης τεκμηρίωσης ή άλλων διοικητικών απαιτήσεων.
- Τα κράτη μέλη παρέχουν στους αιτούντες διεθνή προστασία την απαραίτητη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η οποία περιλαμβάνει, τουλάχιστον, τις πρώτες βοήθειες και την αναγκαία θεραπεία ασθενειών και σοβαρών ψυχικών διαταραχών. Διευκρινίζεται περαιτέρω ότι τα κράτη μέλη παρέχουν την απαραίτητη ιατρική ή άλλη συνδρομή στους αιτούντες με ειδικές ανάγκες υποδοχής, συμπεριλαμβανομένης, κατά περίπτωση, της κατάλληλης ψυχιατρικής περίθαλψης.

- Τα κράτη μέλη εκκινούν διαδικασίες αναζήτησης των μελών της οικογένειας ασυνόδευτου ανήλικου, εν ανάγκη με τη βοήθεια διεθνών ή άλλων σχετικών οργανώσεων, το συντομότερο δυνατόν αφότου υποβληθεί αίτηση παροχής διεθνούς προστασίας, προστατεύοντας παράλληλα το μείζον συμφέρον του ανήλικου.
- Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι στα πρόσωπα που έχουν υποστεί βασανιστήρια, βιασμό ή άλλες σοβαρές πράξεις βίας παρέχεται η αναγκαία περίθαλψη και ιδίως πρόσβαση στην κατάλληλη ιατρική και ψυχολογική θεραπεία ή περίθαλψη. Επιπλέον, όσοι εργάζονται με τέτοια άτομα πρέπει να λαμβάνουν και να εξακολουθούν να λαμβάνουν την κατάλληλη εκπαίδευση και να δεσμεύονται από κανόνες περί εμπιστευτικότητας.
- Τα κράτη μέλη πρέπει να ενημερώνουν σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας προκειμένου να μπορεί η Επιτροπή να παρακολουθεί την εφαρμογή της.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση απηχεί τον συμβιβασμό που επετεύχθη κατά τις διαπραγματεύσεις μεταξύ Συμβουλίου και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με τη διαμεσολάβηση της Επιτροπής. Ο εν λόγω συμβιβασμός επιβεβαιώνεται από την επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (LIBE) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής των Μονίμων Αντιπροσώπων (13885/12). Στην εν λόγω επιστολή, ο πρόεδρος της LIBE αναφέρει ότι θα προτείνει στα μέλη της επιτροπής LIBE και, στη συνέχεια, στην ολομέλεια, να γίνει δεκτή η θέση του Συμβουλίου σε πρώτη ανάγνωση χωρίς τροποποιήσεις κατά τη δεύτερη ανάγνωση του Κοινοβουλίου, αφού το κείμενο ελεγχθεί από τους γλωσσομαθείς νομικούς των δύο θεσμικών οργάνων. Με την τροποποίηση της οδηγίας για τις συνθήκες υποδοχής, η Ευρωπαϊκή Ένωση προσθέτει ένα ακόμη ουσιαστικό δομικό στοιχείο για την καθιέρωση του κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου.